

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**Извештај на независниот ревизор и
Финансиски извештаи изготвени во согласност со
Меѓународните стандарди за финансиско известување**

за годината што завршува

на 31 декември 2016 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1-3
Биланс на успех	5
Извештај за сеопфатната добивка	5
Извештај за финансиската состојба	6-7
Извештај за промените во капиталот	8
Извештај за паричните текови	9
Белешки кон финансиските извештаи	10-69

Извештај на независниот ревизор

Grant Thornton DOO
Sv. Kiril i Metodij 52b1-20
1000 Skopje
Macedonia

T +389 2 3214 700
F +389 2 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Советот на Народна банка на Република Македонија

Мислење

Ние извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Народна банка на Република Македонија (во понатамошниот текст "Народната банка") составени од Извештајот за финансиска состојба на ден 31 декември 2016 година, и Билансот на успех, Извештајот за сеопфатна добивка, Извештајот за промени во капиталот и Извештајот за парични текови за годината што тогаш заврши, и белешките кон финансиските извештаи, вклучувајќи преглед на значајните сметководствени политики.

Наше мислење е дека придружните финансиски извештаи, ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Народна банка на Република Македонија на ден 31 декември 2016 година, како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

Основа за мислење

Ние ја извршивме ревизијата во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија (МСР). Нашите одговорности во согласност со овие стандарди се опишани во делот *Одговорности на ревизорот за ревизијата на финансиските извештаи* од нашиот извештај. Ние сме независни од Народната банка во согласност со Кодексот на етика за професионални сметководители објавен од страна на Одборот за Меѓународни стандарди за етика за сметководители (Кодекс на OMSEC) како и со етичките барања кои се релевантни за нашата ревизија на финансиските извештаи на Народната банка во Република Македонија, и ги исполниме нашите други етички одговорности во согласност со овие барања и Кодексот на OMSEC. Веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Одговорности на Стратешкото раководство и на Советот на Народната банка за финансиските извештаи

Стратешкото раководство е одговорно за изготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи согласно Меѓународните стандарди за финансиско известување, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Стратешкото раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

При подготовката на финансиските извештаи, Стратешкото раководство е одговорно за оцена на способноста на Народната банка да продолжи врз основа на претпоставката за континуитет, обелоденувајќи, доколку е применливо, прашања поврзани со претпоставката за континуитет.

Советот на Народната банка е одговорен за надзор врз процесот на финансиското известување на Народната банка.

Одговорности на ревизорот за ревизијата на финансиските извештаи

Нашите цели се да стекнеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи како целина се ослободени од материјално погрешно прикажување било поради измама или грешка, и да издадеме извештај на независниот ревизор којшто го вклучува нашето мислење. Разумно уверување е високо ниво на уверување, но не е гаранција дека ревизијата спроведена во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија секогаш ќе открие материјално погрешно прикажување кога истото постои. Погрешните прикажувања можат да произлезат како резултат на измама или грешка и се сметаат за материјални доколку, поединечно или збирно, разумно се очекува да влијаат на деловните одлуки на корисниците донесени врз основа на финансиските извештаи.

Како дел од ревизијата во согласност со МСР, применуваме професионално расудување и одржуваме професионален скептицизам во текот на ревизијата. Ние, исто така:

- Идентификуваме и оценуваме ризици од материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, било поради измама или грешка, креираме и спроведуваме ревизорски процедури како одговор на тие ризици, и обезбедуваме ревизорски докази кои претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење. Ризикот од неоткривање на материјално погрешно прикажување како резултат на измама е повисок од ризикот кој е резултат на грешка, поради тоа што измамата може да вклучи заговор за фалсификување на документација, фалсификување, намерни пропусти, намерни погрешни изјави дадени на ревизорот или несоодветно заобиколување на контролите.
- Стекнуваме разбирање за внатрешната контрола релевантна за ревизијата со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата за изразување на мислење за ефективност на внатрешната контрола на Народната банка.
- Ја оценуваме соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените процени и поврзаните обелоденувања направени од страна на Стратешкото раководство.

- Донесуваме заклучок за соодветноста на користењето на претпоставката за континуитет од страна на Стратешкото раководство и, врз основа на стекнатите ревизорски докази, дали постои материјална несигурност поврзана со настани или услови кои може да доведат до значајна недоверба за способноста на Народната банка да продолжи како континуитет. Доколку заклучиме дека постои материјална неизвесност, треба да обрнеме внимание во нашиот ревизорски извештај на поврзаните обелоденувања во финансиските извештаи или, доколку ваквите обелоденувања не се соодветни, да го модификуваме нашето мислење. Нашите заклучоци се базирани на стекнатите ревизорски докази до датумот на нашиот ревизорски извештај. Но, идни настани или состојби можат да причинат Народната банка да престане да продолжи како континуитет.
- Ја оценуваме севкупната презентација, структура и содржина на финансиските извештаи, вклучувајќи обелоденувања, и дали финансиските извештаи ги претставуваат основните трансакции и настани на начин кој што дава објективна презентација.

Ние го известивме Советот на Народната банка, меѓу другото, и за планираниот обем и временскиот распоред на ревизијата и за значајните наоди од ревизијата, вклучувајќи ги сите значајни недостатоци во внатрешната контрола кои сме ги идентификувале во тек на ревизијата.

Скопје,

1 март 2017 година

Грант Торнтон ДОО Скопје

Сузана Ставриќ
Управител

Марјан Андонов
Овластен ревизор

Членови на Советот на Народната банка на Република Македонија

Димитар Богов, гувернер
Маја Кадиевска-Војновиќ, вицегувернер
Фадил Бајрами, вицегувернер
Анита Ангеловска-Бежоска, вицегувернер
Лиман Куртиши
Александар Стојков
Методиј Хаџи Васков
Михаил Петковски

Седиште

бул. „Кузман Јосифовски-Питу“, број 1
1000, Скопје

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2016***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***БИЛАНС НА УСПЕХ**

	Белешка	2016	2015
Приходи од камати	5	278.054	258.028
Расходи за камати	6	(1.192.438)	(1.109.700)
Нето-расходи за камати		(914.384)	(851.672)
Приходи од провизии	7	268.900	270.730
Расходи за провизии	8	(31.902)	(34.861)
Нето-приходи од провизии		236.998	235.869
Нето нереализирани курсни и ценовни промени	9	2.293.056	2.474.591
Нето-приходи од хартии од вредност за тргување и дериватни финансиски инструменти	10	438.361	322.111
Приходи од дивиденди	11	7.185	7.503
Останати оперативни приходи	12	549.667	604.947
Расходи за вработените	13	(400.070)	(401.830)
Депрецијација и амортизација	28,29	(69.222)	(73.379)
Останати расходи	14	(192.708)	(178.099)
Посебна резерва и исправка на вредноста	15	(18.434)	204.978
Нето-добивка за годината		1.930.449	2.345.019

ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНАТА ДОБИВКА

	2016	2015
Нето-добивка за годината од билансот на успех	1.930.449	2.345.019
Останата сеопфатна добивка		
- Позиции коишто во идни периоди може да се рекласификуваат во билансот на успех	-	-
- Позиции коишто во идни периоди не може да се рекласификуваат во билансот на успех	-	-
Вкупно останата сеопфатна добивка за годината	-	-
Вкупно сеопфатна добивка за годината	1.930.449	2.345.019

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2016***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА**

			31 декември	
СРЕДСТВА	Белешка	2016	2015	
Ефективни странски пари	16	361.946	385.096	
Депозити во странска валута	17	15.876.763	17.190.700	
Странски хартии од вредност	18	129.238.819	108.378.494	
Дериватни инструменти	19	-	-	
Злато	20	14.960.273	13.111.666	
Специјални права на влечење	21	291.521	295.023	
Побарувања од државата за односите со ММФ	22	5.115.374	5.125.971	
Хартии од вредност на државата	23	940.221	911.674	
Побарувања од државата		6.055.595	6.037.645	
Членство кај ММФ	24	10.801.936	5.422.197	
Кредити дадени на банките	25	15.912	15.912	
Други побарувања	26	-	-	
Побарувања од банките		15.912	15.912	
Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување	27	108.047	113.431	
Недвижности и опрема	28	738.557	767.393	
Нематеријални средства	29	26.231	26.449	
Ковани пари од благородни метали	30	4.851	116.069	
Побарувања од работењето	31	34.747	28.308	
Останати средства	32	255.097	198.789	
Вкупно средства		178.770.295	152.087.172	

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2016

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА (продолжува)

ОБВРСКИ И КАПИТАЛ	Белешка	2016	31 декември 2015
Готови пари во оптек	33	34.430.041	31.950.962
Депозити на банки	34	35.678.072	25.427.842
Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	35	14.100.268	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	36	22.973.701	25.045.631
Денарски депозити на државата	37	13.955.152	11.344.247
Девизни депозити на државата	38	21.662.311	17.392.904
Депозити на државата		35.617.463	28.737.151
Ограничени депозити	39	562.320	386.317
Обврски врз основа на алокација на СПВ - во име и за сметка на државата	40a	5.115.374	5.125.971
Обврски врз основа на користени кредити од ММФ во име и за сметка на државата	40б	-	-
Обврски врз основа на членство и депозити	40в	10.801.936	5.422.197
Обврски кон ММФ	40	15.917.310	10.548.168
Останати депозити	41	1.152.547	171.064
Други обврски	42	237.139	247.942
Посебна резерва	43	-	-
Останати обврски	44	504.325	657.494
Останати обврски		741.464	905.436
Вкупно обврски		161.173.186	136.453.328
Капитал		1.289.789	1.289.789
Општи резерви		1.309.305	1.298.029
Специјални резерви		445.956	270.544
Ревалоризациони резерви		14.552.059	12.775.482
Вкупно капитал и резерви	45	17.597.109	15.633.844
Вкупно обврски и капитал		178.770.295	152.087.172

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНите ВО КАПИТАЛОТ

	Беле шка	Капитал	Општи резерви	Специјал ни резерви *	Ревалориза- циони резерви**	Ревалориза- ција на уметничките дела и библиотечниот фонд	Акумулира- на добивка	Вкупно капитал и резерви
Состојба на 1 јануари 2015 година		1.289.789	1.247.079	-	10.815.177	1.777	-	13.353.822
Добивка за годината		-	-	-	-	-	2.345.019	2.345.019
Вкупно сеопфатна добивка за 2015 година		-	-	-	-	-	2.345.019	2.345.019
Нето нереализирани негативни курсни и ценовни промени на златото	45	-	-	-	(387.693)	-	387.693	-
Нето нереализирани позитивни курсни разлики	45	-	-	-	2.862.284	-	(2.862.284)	-
Нето нереализирани позитивни ценовни промени за ХВ	45	-	-	-	30.253	-	(30.253)	-
Нето нереализирани негативни ценовни промени за ХВ коишто се покриваат од ревалоризациони резерви		-	-	-	(2.579)	-	2.579	-
Реализирани курсни и ценовни промени од злато	45	-	-	-	(506.800)	-	506.800	-
Реализирани ценовни промени за ХВ	45	-	-	-	(36.937)	-	36.937	-
Распределба во општите резерви		-	50.950	-	-	-	(50.950)	-
Распределба во специјалните резерви со посебна намена		-	-	270.544	-	-	(270.544)	-
Распределба во Буџетот на Република Македонија		-	-	-	-	-	(64.997)	(64.997)
Состојба на 31 декември 2015 година		1.289.789	1.298.029	270.544	12.773.705	1.777	-	15.633.844
Добивка за годината		-	-	-	-	-	1.930.449	1.930.449
Вкупно сеопфатна добивка за 2016 година		-	-	-	-	-	1.930.449	1.930.449
Нето нереализирани позитивни курсни и ценовни промени на златото	45	-	-	-	1.615.498	-	(1.615.498)	-
Нето нереализирани позитивни ценовни промени од јубилејни златници	45	-	-	-	95.422	-	-	95.422
Нето нереализирани позитивни курсни разлики	45	-	-	-	677.558	-	(677.558)	-
Нето нереализирани позитивни ценовни промени за ХВ и дериватни финансиски инструменти	45	-	-	-	67.250	-	(67.250)	-
Реализирани курсни и ценовни промени од злато	45	-	-	-	(672.432)	-	672.432	-
Реализирани ценовни промени за ХВ	45	-	-	-	(8.013)	-	8.013	-
Распределба во општите резерви		-	11.276	-	-	-	(11.276)	-
Распределба во специјалните резерви со посебна намена		-	-	175.412	-	-	(175.412)	-
Распределба во Буџетот на Република Македонија		-	-	-	-	-	(63.900)	(63.900)
Ревалоризација на библиотечниот фонд (примени донации - книги)		-	-	-	-	1.294	-	1.294
Состојба на 31 декември 2016 година		1.289.789	1.309.305	445.956	14.548.988	3.071	-	17.597.109

* Дефинирани како сметки за специјални резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

**Дефинирани како сметки на ревалоризациони резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2016

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ			
	Белешка	2016	2015
Парични текови од оперативни активности			
Добивка за годината		1.930.449	2.345.019
Коригиран за:			
Приходите од камати	5	(278.054)	(258.028)
Расходите од камати	6	1.192.438	1.109.700
Нето нереализираните курсни и ценовни промени од злато		(1.687.875)	170.395
Нето приходите од хартии од вредност за тргување и дериватни финансиски инструменти		(574.703)	(1.137.848)
Приходи од дивиденди		(7.185)	(7.503)
Приходи од претопени златни предмети		(46.079)	-
Нето-исправка на вредноста и оштетување на нефинансиски средства		18.434	(204.263)
(Ослободени) / Издвоени посебни резерви		-	(715)
Депрецијација и амортизација	28, 29	69.222	73.379
Парични текови од оперативни активности, пред промените во оперативните средства и обврски		616.647	2.090.136
Орочени депозити над 90 дена		2.158.085	6.694.305
Злато		(7.592)	(17.885)
Странски хартии од вредност		(20.285.622)	12.303.129
Побарувања од државата		-	9.038.119
Останати средства		(77.409)	136.914
Готови пари во оптек		2.479.079	3.869.693
Депозити на банките		10.249.276	(5.440.001)
Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари		819.511	677.271
Депозити на државата вклучувајќи ограничени и други депозити		8.036.527	(11.324.096)
Посебна резерва за судски спорови		-	(1.015)
Обврски врз основа на користени кредити од ММФ во име и за сметка на државата		-	(9.038.119)
Останати обврски		(46.383)	16.468
Примени камати		247.450	238.324
Платени камати		(1.187.143)	(1.127.356)
Примена дивиденда		7.185	7.503
Нето парични текови од оперативни активности		3.009.611	8.123.390
Набавки на недвижности, опрема и нематеријални средства		(51.849)	(138.503)
Нето парични текови користени во инвестициски активности		(51.849)	(138.503)
Благајнички записи на НБРМ, приливи		273.241.000	303.477.110
Благајнички записи на НБРМ, одливи		(275.316.000)	(303.885.000)
Исплатена добивка во Буџетот на Република Македонија		(64.997)	(53.220)
Нето парични текови користени за финансиски активности		(2.139.997)	(461.110)
Нето-зголемување на парите и паричните средства		817.765	7.523.777
Пари и парични средства на почетокот на годината		14.482.755	6.958.978
Пари и парични средства на крајот на годината	46	15.300.520	14.482.755

Белешките од страницата 10 до страницата 69 се составен дел од овие финансиски извештаи

1. Општи информации

Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) е централна банка на Република Македонија и е единствената емисиона институција во државата. Народната банка како централна емисиона банка беше основана во 1992 година. Организацијата и работењето на Народната банка се регулирани со Законот за Народната банка на Република Македонија објавен во „Службен весник на РМ“ бр. 158/10 од 9 декември 2010 година, бр. 123/12 од 2 октомври 2012 година, бр. 43/14 од 4 март 2014 година, бр. 153/15 од 4 септември 2015 и бр. 6/16 од 15 јануари 2016 година. Народната банка е правно лице со административна, финансиска и управувачка самостојност и е овластена за постигнување на целите и за извршување на задачите утврдени со закон.

Според Законот за Народната банка, основната цел на Народната банка е постигнување и одржување на ценовната стабилност. Друга цел, којашто е подредена на основната цел, е да придонесува кон одржување стабилен и конкурентен, пазарно ориентиран финансиски систем. Трета цел на Народната банка е поддржување на општата економска политика, без да се загрози остварувањето на нејзината основна цел и во согласност со принципот на отворена пазарна економија со слободна конкуренција.

Народната банка ги информира Собранието на Република Македонија и јавноста за монетарната политика најмалку двапати годишно. Во рок од четири месеци по завршувањето на годината, Народната банка поднесува и објавува еден или повеќе извештаи до Собранието на Република Македонија и до министерот за финансии, одобрени од Советот на Народната банка во врска со состојбите во економијата за време на финансиската година којашто завршила, како и за перспективите за економијата за следната година, со посебен осврт кон целите на политиките на Народната банка и состојбата на банкарскиот систем на Република Македонија. Народната банка ги доставува годишните финансиски извештаи, одобрени од Советот на Народната банка и потврдени од независен надворешен ревизор, до министерот за финансии, до Собранието на Република Македонија, до претседателот на Република Македонија и до претседателот на Владата на Република Македонија.

Капиталот на Народната банка е во сопственост на Република Македонија и тој не може да се пренесува или да е предмет на какво било оптоварување. Нето-добивката или загубата на Народната банка се утврдува во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување. Финансискиот резултат за распределба се утврдува кога од нето-добивката се одзема вкупниот износ на нереализирани ревалоризациони приходи (овој износ во целост се пренесува на сметките на ревалоризациони резерви) и се додава износот на реализираните приходи во годината за коишто биле издвоени ревалоризациони резерви во минати периоди (овој износ се одзема од сметките на ревалоризациони резерви). Нереализираните ревалоризациони расходи се покриваат од соодветните сметки за ревалоризациони резерви сè додека салдото на овие сметки не се сведе на нула, а потоа од добивката остварена во тековната година, од сметката за општа резерва и од капиталот.

1. Општи информации (продолжува)

Финансискиот резултат за распределба се распределува во општи резерви и во Буџетот на Република Македонија и тоа: 70% во општите резерви до постигнување на нивото на основниот капитал пропишан со Законот за Народната банка, односно 15% во општите резерви по достигнувањето на нивото на основниот капитал пропишан со Законот за Народната банка. Остатокот е приход за Буџетот на Република Македонија. Во случај на отворена сметка за специјални резерви, финансискиот резултат за распределба може да се распредели, така што, најмногу 70% да се пренесат на сметката за специјални резерви до достигнување на износот утврден од Советот на Народната банка за покривање на трошоците за однапред предвидените намени, а 70% од остатокот да се распредели во општите резерви до достигнување на нивото на основниот капитал, односно 15% по достигнување на нивото на основниот капитал. Доколку Народната банка оствари негативен резултат за распределба, тој се покрива прво од сметката за општи резерви, а потоа од капиталот. Ако вредноста на активата на Народната банка е пониска од збирот на нејзините обврски и капиталот, кусокот на капитал ќе го покрие Владата на Република Македонија или во пари или во преносливи должнички хартии од вредност со одреден рок на достасување коишто се издадени по пазарни каматни стапки што преовладуваат во Република Македонија.

Орган на управување на Народната банка е Советот на Народната банка. На 31 декември 2016 година, вкупниот број вработени е 437 (на 31 декември 2015 година: 437).

Финансиските извештаи се усвоени од Советот на Народната банка на Република Македонија на 27 февруари 2017 година и се потпишани во негово име од страна на претседавачот на Советот на Народната банка:

Димитар Богов,

претседавач на Советот на Народната банка

Весна Филиповска,

директор на Дирекцијата за финансии, сметководство и контрола

2. Преглед на значајните сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при изготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу.

A Основа за подготовка на финансиските извештаи

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), коишто ги вклучуваат и стандардите и толкувањата одобрени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) и толкувањата издадени од Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување (КТМФИ).

Финансиските извештаи се изготвени според принципот на набавна вредност како основа за мерење, освен за определени средства коишто се мерат според објективната вредност.

a) Усвојување нови или ревидирани стандарди и толкувања

Народната банка не примени нови стандарди или измени во 2016 година коишто би имале материјално значајно влијание врз финансиските извештаи на Народната банка.

б) *Нови стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди коишто сè уште не се во сила и не се применети пред датумот на стапување во сила од страна на Народната банка*

На датумот на одобрување на овие финансиски извештаи, одредени нови стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди се издадени од страна на ОМСС, но сè уште не се во сила и не се применети од страна на Народната банка пред датумот на стапување во сила. Народната банка очекува дека ќе ги примени сите релевантни објави во сметководствените политики во првиот период што почнува по датумот на стапување во сила на објавата. Подолу подетално се презентирани информациите за новите стандарди, измени и толкувања релевантни за финансиските извештаи на Народната банка.

МСФИ 9 „Финансиски инструменти“ (МСФИ 9) го заменува МСС 39 „Финансиски инструменти: Признавање и мерење“. Со новиот стандард се воведуваат значителни промени во водичот за класификација и мерење на финансиските средства во споредба со МСС 39 и се воведува нов модел на „очекувана кредитна загуба“ за оштетувањето на финансиските средства. МСФИ 9 дополнително обезбедува и нови насоки при користењето сметководство за заштита од ризик (хеџинг). Народната банка започна со проценка на влијанието на МСФИ 9. Во оваа фаза главни области на очекувано влијание се следниве:

- класификацијата и мерењето на финансиските средства на Народната банка е потребно да се ревидира врз основа на новите критериуми коишто ги земаат предвид договорните парични текови на средствата и бизнис моделот во кои тие се управувани;

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

А Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

б) *Нови стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди коишто сè уште не се во сила и не се применети пред датумот на стапување во сила од страна на Народната банка (продолжува)*

- исправката на вредноста заснована врз очекувани кредитни загуби ќе треба да се признае за побарувањата на Народната банка и вложувањата во долгорочни видови на средства коишто тековно се класифицирани како расположливи за продажба и чувани до доставување, освен ако не се класифицирани по објективната вредност преку билансот на успех во согласност со новите критериуми;
- повеќе нема да постои можност за мерење на сопственичките инструменти по набавна вредност намалена за исправката на вредноста и сите такви инструменти ќе се мерат по објективната вредност. Промените во објективната вредност ќе бидат презентирани во билансот на успех, освен ако Народната банка неотповикливо се определи да ги презентира во останата сеопфатна добивка. Ова ќе има влијание врз овие инструменти доколку тие постојат на 1 јануари 2018 година.

Новиот стандард стапува во сила за годишните периоди коишто почнуваат на или од 1 јануари 2018 година.

МСФИ 15 „Приходи од договори со клиенти“ МСФИ 15 презентира нови барања при признавањето приходи и ги заменува барањата на МСС 18 „Приходи“, МСС 11 „Договори за изградба“, како и неколку други толкувања поврзани со приходите. Новиот стандард воведува контролен модел за признавање на приходите и обезбедува насоки во повеќе области коишто не се детално покриени со постоечките МСФИ, вклучувајќи го и сметководството за ангажмани со повеќе изведувачки обврски, варијабилни цени, потрошувачки права за рефундирање, опции на добавувачите за реоткуп и други вообичаени комплексни ситуации. МСФИ 15 е ефективен за известувачките периоди коишто почнуваат на или од 1 јануари 2018 година. Народната банка го разгледува влијанието на овој нов стандард врз финансиските извештаи за идните периоди.

МСФИ 16 „Наеми“ е издаден во јануари 2016 година и ги заменуваат МСС 17 „Наеми“ и поврзаните толкувања. МСФИ 16 ги содржи принципите за признавање, мерење и обелоденување на наемите за двете договорни страни на наемот. МСФИ 16 е ефективен за известувачките периоди коишто почнуваат на или од 1 јануари 2019 година. Народната банка го разгледува влијанието на овој нов стандард врз финансиските извештаи за идните периоди.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Б Трансакции во странска валута***Функционална и известувачка валута*

Ставките коишто се вклучени во финансиските извештаи се прикажани во валутата на примарното економско окружување во кое делува Народната банка (функционална валута). Финансиските извештаи се прикажани во МКД, којшто е функционална и известувачка валута на Народната банка, искажани во илјади денари.

Трансакции и состојби

Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажуваат во МКД според средниот девизен курс на денот на составувањето на Извештајот за финансиската состојба. Трансакциите коишто се извршени во странска валута се изразуваат во МКД по девизниот курс на денот на трансакцијата.

Сите разлики од промените на девизните курсеви се признаени во билансот на успех.

Среден девизен курс:	31 декември 2016	31 декември 2015
	МКД	МКД
УСД	58,3258	56,3744
ЕУР	61,4812	61,5947
СПВ	77,9582	78,1197

В Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетираат и нивната нето-вредност се прикажува во Извештајот за финансиската состојба на нето-основа, доколку се исполнети одредени услови предвидени со соодветен стандард за нетирање и можност за прикажување или порамнување на трансакциите на нето-основа.

Г Репо-трансакции

Продадените хартии од вредност што се предмет на повторно купување (репо-трансакции) во текот на годината, се прекласификувани во финансиските извештаи како средства коишто се дадени под закуп кога преносителот, според договорот, има право или намера да ги продаде или повторно да ги заложат како обезбедување. Обврските врз основа на репо-трансакции, во текот на годината се вклучени во обврски врз основа на девизни репо-трансакции. Побарувањата врз основа на купените хартии од вредност коишто се предмет на повторна продажба (обратни репо-трансакции) се вклучени во побарувањата врз основа на девизни репо-трансакции и кредити дадени на банките.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Г Репо-трансакции (продолжува)**

Разликата помеѓу продажната и куповната цена претставува камата и е пресметана за целокупното времетраење на договорот со примена на методот на ефективна каматна стапка. Доколку има хартии од вредност коишто се предмет на заем, на датумот на известување се прикажуваат во финансиските извештаи.

Хартиите од вредност коишто се позајмени и оние што се примени како обезбедување за обратни трансакции не се признаваат во финансиските извештаи, освен доколку не се продадени на трети лица, а во тој случај набавките и продажбите се прикажани како добивка или загуба и се вклучени во билансот на успех во периодот за кој се однесуваат. Обврската за враќање на хартиите од вредност се прикажува по објективната вредност како обврска од редовното работење. Репо-трансакциите се прикажани по амортизираната набавна вредност, исто како и кредитите и побарувањата (види белешка 2Ж), намалени за исправката на вредноста (види белешка 2С).

Д Депозити во банките

Депозитите во банките се прикажани по амортизираната набавна вредност, исто како и кредитите и побарувањата (види белешка 2Ж), намалени за исправката на вредноста (види белешка 2С).

Ѓ Монетарно злато

Монетарното злато го сочинуваат златните депозити во кореспондентни банки и залихата на златни прачки изработени по меѓународните стандарди коишто се чуваат во трезорот на Народната банка. Монетарното злато е дел од девизните резерви. Златото се мери во единица мерка фина унца злато.

Монетарното злато е класификувано како финансиско средство според објективната вредност преку билансот на успех определено како такво при почетното признавање и се мери по објективната вредност. Објективната вредност на монетарното злато е поврзана со цената на златото и е пресметана врз основа на претпладневната пазарна цена за 1 фина унца злато на Лондонската берза за злато, изразена во САД-долари, деноминирана во МКД по тековниот девизен курс на МКД во однос на САД-доларот на датумот на финансиските извештаи.

Реализираните и нереализираните добивки и загуби од ревалоризацијата на златото на крајот на пресметковниот период коишто произлегуваат од промените во пазарната цена на златото и промената на курсот на денарот во однос на САД-доларот, се вклучуваат во билансот на успех. Каматата од монетарното злато е вклучена во приходите од камати.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Е Пари и парични средства**

За целите на Извештајот за паричните текови, парите и паричните средства ги вклучуваат износите со рок на достасување пократок од 90 дена од датумот на стекнување, вклучувајќи ги девизните депозити без ограничените депозити, девизите во трезорот на Народната банка и средства во СПВ на посебната сметка кај ММФ.

Ж Финансиски средства

Народната банка ги класификува финансиските средства како: финансиски средства според објективната вредност преку билансот на успех, кредити и побарувања, средства коишто се чуваат до достасување и средства расположливи за продажба. Народната банка ја одредува класификацијата на финансиските средства при почетното признавање.

Сите финансиски средства, освен оние коишто се мерат по објективната вредност преку билансот на успех, почетно се признаваат според нивната објективна вредност, вклучувајќи ги и трошоците за набавка.

Финансиските средства коишто се мерат според објективната вредност преку билансот на успех се признаваат по нивната објективна вредност, а трошоците за набавка се признаваат во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Финансиски средства коишто се мерат според објективната вредност преку билансот на успех

Оваа категорија има две поткатегории: финансиски средства коишто се чуваат за тргување и оние коишто се класификуваат според објективната вредност преку билансот на успех во моментот на нивното стекнување. Финансиските средства се класификувани во оваа категорија ако се стекнати главно заради продажба на краток рок, или ако се класификуваат како такви од раководството.

Финансиските средства се класификуваат како средства коишто се чуваат за тргување ако се стекнати главно заради продавање или откуп на краток рок и за кои постои модел за остварување добивка на краток рок. Странските должнички хартии од вредност и дериватните финансиски инструменти се класифицирани како финансиски средства за тргување. Хартиите од вредност за тргување и дериватните финансиски инструменти се вреднуваат по објективна вредност и промените во објективната вредност се признаени во билансот на успех.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се недериватни финансиски средства, со фиксни или предвидливи плаќања и не се котирали на активните пазари. Тие произлегуваат од активностите каде што Народната банка обезбедува пари на должник без намера за тргување.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Ж Финансиски средства (продолжува)

Кредити и побарувања (продолжува)

Кредитите се признаваат кога паричните средства му се одобрени на должникот и се прикажани по амортизираната набавна вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка. Ефективните странски пари, депозитите во странска валута, специјалните права на влечење, побарувањата од државата за односи со ММФ, побарувањата од банките и другите побарувања се класификувани како кредити и побарувања.

Хартии од вредност што се чуваат до достасување

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се недериватни финансиски средства со фиксни или одредени периоди на отплата и со фиксен период на достасаност, коишто Народната банка има намера и можност да ги чува до периодот на достасување.

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се признаваат по амортизираната набавна вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка.

Доколку Народната банка продаде или прекласификува значителен износ од средствата што се чуваат до достасување пред датумот на достасување, во тој случај класификацијата на целата категорија ќе се доведе во прашање и ќе се прекласификува како категорија „расположливи за продажба“.

Хартии од вредност расположливи за продажба

Хартиите од вредност расположливи за продажба се оние финансиски средства коишто Народната банка има намера да ги чува на неодреден период и коишто може да се продадат поради ликвидносни потреби.

Хартиите од вредност расположливи за продажба се мерат последователно по објективната вредност. Објективната вредност на инвестициите коишто котираат на активните пазари се засноваат врз котираните цени.

Некотирачките сопственички акции чијашто објективна вредност не може да биде реално утврдена се прикажуваат по набавната вредност, намалена за исправката на вредноста.

Нереализираните добивки и загуби се искажуваат како посебна компонента на останатата сеопфатна добивка до моментот на отуѓување на вложувањето или вршењето исправка на вредноста. При отуѓувањето или исправката на вредноста, збирните добивки или загуби искажани во останатата сеопфатна добивка се вклучуваат во билансот на успех за периодот на кој се однесуваат.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**3. Објективна вредност**

За вложувањата во финансиски инструменти со кои се тргува на финансиските пазари, објективната вредност се одредува преку котираните пазарни цени. За вложувањата коишто не котираат, објективната вредност се одредува преку пазарните цени на сличните вложувања, или се заснова врз дисконтираните очекувани парични текови.

S Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства

Средства евидентирани според амортизираната набавна вредност

На датумот на кој се сочинува Извештајот за финансиската состојба се врши процена со цел да се утврди дали постои објективен доказ дека вредноста на одредено финансиско средство е намалена. Финансиското средство е оштетено и исправката на вредноста се пресметува ако, и само ако, постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани коишто се случуваат по првичното признавање на средството (настан што предизвикува загуба) и тој настан (или настани) што предизвикува загуба влијае врз проценетите идни парични текови од финансиското средство, коишто може објективно да се проценат.

Проценетите идни парични текови треба да ги прикажат и да бидат во согласност со промените на достапните податоци од период во период. Методологијата и процената на идните парични текови се ревидираат на редовна основа од страна на Народната банка за да се намалат разликите помеѓу проценетите и фактички настанатите загуби.

Доколку, во последователниот период, износот на исправката на вредноста се намали и тоа може објективно да се поврзе со настан што се случил по намалувањето на вредноста (како што е подобрувањето на кредитната способност на должникот), намалувањето на вредноста на финансиското средство треба да биде анулирано преку коригирање на сметката за исправка на вредноста. Износот на анулирањето се вклучува во нето-добивката или загубата за периодот.

Кога побарувањето е ненаплатливо, тоа се отпишува, а издвоениот износ на исправка на вредноста се ослободува. Таквите побарувања се отпишуваат откако сите потребни процедури се завршени и износот на загубата е одреден. Идните наплати на претходно отпишаните побарувања ја намалуваат вредноста на исправката на вредност за покривање загуби во билансот на успех или се признаваат како останати оперативни приходи.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**S Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства (продолжува)***Средства расположливи за продажба*

На датумот на кој се сочинува Извештајот за финансиската состојба Народната банка врши процена за да се утврди дали постои објективен доказ дека е намалена вредноста на одредено финансиско средство или на група финансиски средства. За вложувањата во сопственички инструменти класификувани како расположливи за продажба, значителното или пролонгираното намалување на објективната вредност на вложувањето под неговата набавна вредност се смета како објективен доказ за оштетувањето. Во тој случај, збирната загуба измерена како разлика помеѓу тековната објективна вредност и набавната вредност, намалена за исправката на истото побарување призната во минати периоди, се анулира од останатата сеопфатна добивка и се признава во билансот на успех. Доколку во последователниот период објективната вредност на должничките инструменти се зголеми и тоа може објективно да се поврзе со настан што се случил по намалувањето на вредноста, намалувањето на вредноста треба да биде анулирано во билансот на успех. Исправката на вредноста за сопственичките вложувања, призната во билансот на успех, последователно не се анулира низ билансот на успех, а секое последователно зголемување на објективната вредност се признава како останата сеопфатна добивка.

И Сметководство на датумот на тргување и порамнување

Сите редовни набавки и продажби на финансиски средства се признаваат на датумот на порамнување, односно на датумот на кој средството е добиено или предадено на друго лице. Редовните набавки или продажби се набавки или продажби на финансиски средства коишто бараат испорака на средствата во даден рок, што е главно утврден по пат на правна рамка или конвенција на пазарот.

Ј Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување

Нетековните средства коишто се чуваат за продажба и групата за отуѓување се класифицираат како такви доколку се очекува нивната сметководствена вредност да се надомести преку продажба, наместо преку постојана употреба.

Нетековните средства (или групата за отуѓување) чувани за продажба се мерат според пониската од нивната сметководствена вредност и од објективната вредност, намалена за очекуваните трошоци за продажба. Непосредно пред почетната класификација на средството (или на групата за отуѓување) како средство чувано за продажба, сметководствената вредност на средството се мери во согласност со барањата за соодветната позиција за

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Ј Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување (продолжува)**

нетековните средства каде што тие претходно припаѓале. Народната банка не пресметува депрецијација на нетековните средства коишто се чуваат за продажба сè додека средството е класифицирано во оваа позиција или додека е дел од групата за отуѓување.

Загуба поради оштетување се признава во билансот на успех за секое почетно или последователно намалување на вредноста на средството (или на групата за отуѓување) до објективната вредност намалена за трошоците за продажбата. Во случај на последователно зголемување на објективната вредност, намалена за трошоците за продажбата (ослободувањето на загубите поради оштетување), во билансот на успех се признава добивка најмногу до износот на кумулативните претходно признаени загуби поради оштетување.

К Недвижности и опрема

Сите ставки на недвижности и опрема, освен уметничките слики, се признаваат по нивната набавна вредност намалени за акумулираната депрецијација и загубите поради оштетување. Инвестициите во тек се прикажани по набавната вредност на нивната подготовка вклучувајќи ги трошоците за трети лица. Не се пресметува депрецијација во текот на инвестицијата. По завршувањето на изведбата, сите акумулирани трошоци се префрлаат на соодветните недвижности и опрема и се предмет на соодветната стапка на депрецијација. Добивките и загубите при расходувањето на недвижностите и опремата се прикажуваат во билансот на успех.

Уметничките слики се признаваат по нивната објективна вредност. Промените во објективната вредност се признаваат во останатата сеопфатна добивка во ревалоризационите резерви за уметнички дела. Депрецијација се пресметува со примена на праволинискиот метод, врз база на проценетиот корисен век на имотот и опремата, како што е прикажано подолу:

	2016 година	2015 година
Градежни објекти	5 до 50 години	5 до 50 години
Опрема	3 до 10 години	3 до 10 години
Транспортни средства	5 до 6 години	5 до 6 години
Канцелариски мебел	5 до 10 години	5 до 10 години

Корисниот век на употреба на недвижностите и опремата се ревидира и се приспособува најмалку еднаш годишно, односно доколку се оцени како неопходно и се применува перспективно. Земјиштето, уметничките слики, нумизматичките монети и библиотечниот фонд не се предмет на депрецијација.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Л Нематеријални средства**

Нематеријалните средства се состојат од компјутерски софтвер и лиценци. Средствата се прикажани по нивната набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и загубите поради оштетување. Се амортизираат според праволинискиот метод за проценетиот животен век, којшто изнесува од три до пет години.

Љ Загуби поради оштетување на нефинансиските средства

Средствата коишто имаат неограничен животен век не се предмет на депрецијација и на амортизација и се тестираат за оштетување на годишна основа. Средствата коишто се предмет на депрецијација и амортизација се ревидираат на секој датум на известување со цел да се определи дали постојат објективни докази за оштетување. Доколку постојат вакви докази, се проценува надоместливата вредност на средствата. Загубата поради оштетување е еднаква на износот за кој книговодствената вредност на средството ја надминува неговата надоместлива вредност. Надоместливата вредност е поголемиот износ помеѓу објективната вредност на средството намалена за трошоците за продажба и вредноста на средството во употреба. При оцена на оштетувањето на средствата, тие се групирани од најниско ниво според способноста да создаваат парични текови (единици за создавање парични текови). Сите нефинансиски средства, освен гудвилот, за кои била призната загуба поради оштетување, се предмет на анализа за да се утврди дали постои можност за анулирање на загубата поради оштетување на датумот на известувањето.

М Ковани пари од благородни метали

Кованите пари од благородни метали вклучуваат пригодни ковани пари и ковани пари за колекционерски цели.

Пригодните ковани пари не се платежно средство и вообичаено содржат уметничка или колекционерска вредност и следствено, се продаваат по цена повисока од вредноста на металот од кој се изработени. Народната банка произведува пригодни ковани пари за одбележување значајни настани, врз основа на одлука на Владата на Република Македонија. Пригодните ковани пари се вреднуваат по нивната продажна цена, донесена од Советот на Народната банка.

Кованите пари за колекционерски цели се законско средство за плаќање во Република Македонија и вообичаено содржат уметничка и колекционерска вредност. Кованите пари за колекционерски цели почетно се мерат според пониската од нивната набавна вредност и нето продажната вредност.

Приходите од продажбата на кованите пари од благородни метали се признаваат доколку е веројатно дека Народната банка ќе има идна економска корист од нив и доколку оваа корист може веродостојно да се измери.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Н Доверителски активности**

Народната банка има улога на доверител во доверителски активности коишто се јавуваат како резултат на чување или пласирање средства во име и за сметка на државата. Средствата и обврските од овие активности се прикажани на нето-основа.

Њ Банкноти и ковани пари во оптек

Банкнотите и кованите пари во оптек емитирани од страна на Народната банка се прикажани во Извештајот за финансиската состојба како обврска во корист на имателот, изразена во номинална вредност. Кога банкнотите и кованите пари се повлекуваат од оптек, се зголемува обврската за депозитни пари, а се намалува обврската во корист на имателот за готови пари.

О Краткорочни хартии од вредност

Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи) се издаваат исклучиво во домашна валута со период на достасување од 28/35 дена. Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи), издадени од страна на Народната банка за остварување на целите на монетарната политика, се евидентираат според дисконтираната вредност, одразувајќи ги износите што ги платиле банките за да ги добијат. Каматата се пресметува и се евидентира како што достасува. Благајничките записи на Народната банка првично се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се мерат по амортизираната набавна вредност.

П Депозити

Депозитите се признаваат почетно по нивната објективна вредност. Депозитите се мерат последователно по амортизираната набавна вредност. Во депозитите се вклучени: депозитите на банките, расположливите депозити на банките, задолжителната резерва на банките во девизи и задолжителната резерва на штедилниците во денари, други депозити на банките и штедилниците, депозитите на државата, ограничените депозити и останатите депозити.

Р Посебни резерви

Посебните резерви се признаваат кога Народната банка има сегашна правна или конструктивна обврска, која што е настаната како резултат на минати настани и за која е веројатно дека ќе настане одлив на средства за да се намири таа обврска и постои можност за проценување на износот на обврската.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**С Заеми**

Заемот се признава кога ќе настане, според објективната вредност, нето од трансакциските трошоци. Последователно по првичното признавање, каматоносните заеми се мерат по амортизираната набавна вредност. Доколку долгот се намира пред неговото достасување, која било разлика помеѓу отплатениот износ и сметководствената вредност се прикажува во билансот на успех.

Т Признавање на приходите и расходите*Приходи и расходи од камати*

Приходите и расходите од камати се прикажани во билансот на успех за сите каматоносни инструменти, освен за каматата од хартии од вредност за тргување, на пресметковна основа, со користење на методот на ефективна каматна стапка.

Приходи од дивиденди

Дивидендите коишто произлегуваат од сопственичките вложувања класификувани како расположливи за продажба се признаваат во билансот на успех, кога ќе се утврди правото да се прими плаќањето.

Провизии и останати приходи и расходи

Приходите од провизии и надоместоци и другите видови приходи се признаваат на пресметковна основа.

Расходите од провизии и надоместоци и други видови расходи се признаваат на пресметковна основа.

Нето-приходи од хартии од вредност за тргување и дериватни финансиски инструменти

Нето-приходите од хартиите од вредност за тргување ги вклучуваат пресметаните камати од купонски хартии од вредност, реализираните добивки и загуби како резултат на продажби и нереализираните позитивни и негативни промени во објективната вредност на хартиите од вредност за тргување (по принципот „хартија по хартија“). Добивките и загубите од промената на објективната вредност на трансакциите со дериватни финансиски инструменти се признаваат во билансот на успех.

Ќ Нереализирани курсни и ценовни промени

Нереализираните курсни и ценовни промени се резултат на усогласувањето на вредноста на средствата и обврските деноминирани во странска валута со вредноста на курсот на денарот и промените во пазарната цена на денот на известувањето.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

У Користи за вработените

Придонес за пензиско осигурување - план за дефинирани придонеси

Обврските за дефинирани придонеси за пензиско осигурување во пензискиот систем на Република Македонија се признаваат како трошок во билансот на успех за периодот кога настанува обврската.

Други долгорочни користи за вработените

Другите долгорочни користи за вработените ги опфаќаат отпремнината при заминување во пензија и правото на јубилејни награди на вработените коишто работеле кај работодавачот 10, 20, 30, односно 40 години. Овие користи се во согласност со Законот за работни односи и со Колективниот договор на Народната банка.

Обврската за долгорочни користи за вработените, освен придонесите за пензиско осигурување, е еднаква на износот на идните користи коишто ги остваруваат вработените врз основа на нивниот труд во тековниот и во минатите периоди, дисконтиран до неговата сегашна вредност со примена на пондерирана каматна стапка на издадените обврзници од Република Македонија во текот на 2016 година.

Ф Даноци

Согласно со важечките законски прописи за данокот на добивка, Народната банка е ослободена од данок на добивка.

Согласно со важечките законски прописи за даноците на имот, Народната банка е ослободена од плаќање данок на имот.

Народната банка има обврска да пресметува задржан данок на доход за услугите примени од странски правни лица согласно со измените на Законот за данок на добивка од 31 декември 2005 година.

Х Известување по сегменти

Активностите на Народната банка формираат еден оперативен сегмент и се извршуваат на едно географско подрачје, Македонија. Народната банка има значителен износ на финансиски средства и финансиски обврски како дел од активностите за управување со девизните резерви и операциите на домашниот пазар. Овие активности не формираат поодделни оперативни сегменти.

3. Управување со финансискиот ризик

Извештајот за финансиската состојба на Народната банка главно се состои од финансиски инструменти. Овие инструменти ја изложуваат Народната банка на финансиски ризици, вклучувајќи го кредитниот ризик, пазарниот ризик, ризикот од курсни разлики, ризикот од каматните стапки и ризикот на ликвидност.

А Кредитен ризик

Кредитниот ризик е ризик од неисполнување на обврските на договорната страна, намалување на вредноста на финансиските средства како резултат на намалување на кредитниот рејтинг на договорната финансиска институција или комерцијална банка каде што се чуваат девизните резерви и останатите финансиски средства, или на издавачот на инструментот во којшто се пласираат девизните резерви, како и ризикот од зголемување на распонот на приносите помеѓу најбезбедните државни хартии од вредност и останатите инструменти.

Девизните средства се пласираат во инструменти издадени или гарантирани од држави или државни субјекти, меѓународни финансиски институции и мултилатерални развојни банки, деловни банки и финансиски институции, со долгорочен кредитен рејтинг од најмалку BBB-/Baa3 или истоветен, доделен од меѓународно признати агенции за кредитен рејтинг.

Народната банка управува со кредитниот ризик преку диверзификација на вложувањата. Во однос на ова, се утврдени квантитативни лимити за вложувањата по индивидуални земји и финансиски институции. Покрај ова, се определува и максимален износ на пласираните средства во видови хартии од вредност и во поединечните емисии на хартии од вредност.

Следењето на изложеноста на девизните средства на кредитниот ризик се врши на дневна основа.

Договорните страни на Народната банка се поделени врз основа на рејтинг-скала, којашто е прикажана подолу. Целта на рејтинг-скалата е да ги класификува договорните страни и издавачите на обврзници според кредитната способност. Кредитната способност на договорните страни и издавачите на обврзници се темели врз основа на долгорочен рејтинг утврден од страна на агенциите за кредитен рејтинг. Долгорочните кредитни рејтинзи на странските банки се процени и мислења за способноста на банката за ажурна отплата на депозитните обврски во странска и/или домашна валута. Кредитните рејтинзи на издавачите се процени и мислења за способноста на издавачите за исполнување на финансиските обврски и договори.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

А Кредитен ризик (продолжува)

Споредбена рејтинг-скала	Долгорочен кредитен рејтинг: „Стандард и Пурс“ или еквивалентен на нив
Инвестициска оцена	AAA, AA+, AA, AA-, A+, A, A-, BBB+, BBB, BBB-
Неинвестициска оцена	BB+, BB, BB-, B+, B, B-, или понизок

Големината и изложеноста на Народната банка на кредитен ризик е претставена во Извештајот за финансиската состојба и во белешките кон Извештајот за финансиската состојба коишто ги опишуваат финансиските средства.

Следнава табела ја прикажува максималната изложеност на кредитниот ризик по видови средства:

СРЕДСТВА	2016	2015
Депозити во странска валута		
- Тековни сметки	7.363.843	7.856.886
- Орочени депозити	8.512.920	9.333.814
Странски хартии од вредност	129.238.819	108.378.494
Златни депозити	14.932.994	13.087.503
Специјални права на влечење	291.521	295.023
Побарувања од државата за односи со ММФ	5.115.374	5.125.971
Хартии од вредност на државата	940.221	911.674
Побарувања од државата	6.055.595	6.037.645
Побарувања од банките	15.912	15.912
Побарувања од работењето	34.747	28.308
На 31 декември	166.446.351	145.033.585

Управувањето со кредитниот ризик се врши со определување финансиска институција - комерцијална банка или издавач на хартии од вредност и определување квантитативни лимити врз основа на критериумите утврдени од страна на Советот и гувернерот на Народната банка.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

А Кредитен ризик (продолжува)

Во следната табела е прикажана анализата на финансиските средства со состојба на 31 декември 2016 коишто не се ниту достасани, ниту коригирани за исправката на вредноста, анализирани врз основа на рејтинзите одредени од страна на агенцијата за рејтинг „Стандард и Пурс“, или еквивалентни на нив:

Рејтинг	Златни депозити	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	Специјални права на влечење	Побарувања од државата	Побарувања од банките	Побарувања од работењето	Вкупно
AAA	-	5.291.082	583.501	29.100.409	-	-	-	-	34.974.992
AA+	-	1.205.739	-	38.735.151	-	-	-	-	39.940.890
AA	8.159.038	763.565	-	12.195.024	-	-	-	-	21.117.627
AA-	1.353.071	4.137	-	9.739.232	-	-	-	-	11.096.440
A+	676.119	17.027	1.216.742	8.708.733	-	-	-	-	10.618.621
A	4.733.232	10.843	6.712.677	5.840.714	-	-	-	-	17.297.466
A-	-	-	-	730.257	-	-	-	-	730.257
МИ ¹	11.534	1.549	-	41.903	291.521	-	-	-	346.507
БББ+	-	4.529	-	22.308.330	-	-	-	-	22.312.859
БББ	-	988	-	-	-	-	-	-	988
БББ-	-	64.384	-	1.839.066	-	-	-	-	1.903.450
ББ ⁻²	-	-	-	-	-	6.055.595	-	-	6.055.595
Нерангирани	-	-	-	-	-	-	15.912	34.747	50.659
Вкупно	14.932.994	7.363.843	8.512.920	129.238.819	291.521	6.055.595	15.912	34.747	166.446.351

Следнава табела ја прикажува анализата на финансиските средства со состојба на 31 декември 2015 коишто не се ниту достасани, ниту коригирани за исправката на вредноста, анализирани врз основа на рејтинзите одредени од страна на агенцијата за рејтинг „Стандард и Пурс“ или еквивалентни на нив:

¹ Меѓународни институции.

² Рејтинг на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

А Кредитен ризик (продолжува)

Рејтинг	Златни депозити	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	Специјални права на влечење	Побарувања од државата	Побарувања од банките	Побарувања од работењето	Вкупно
AAA	1.068.855	5.484.048	3.100.771	34.349.727	-	-	-	-	44.003.401
AA+	-	1.195.729	-	36.036.303	-	-	-	-	37.232.032
AA	-	1.090.885	-	19.809.570	-	-	-	-	20.900.455
AA-	4.195.536	15.369	201.653	4.605.345	-	-	-	-	9.017.903
A+	6.617.662	2.331	2.240.189	6.080.911	-	-	-	-	14.941.093
A	1.195.233	35.090	3.791.201	-	-	-	-	-	5.021.524
A-	-	-	-	2.889.220	-	-	-	-	2.889.220
МИ ³	10.217	683	-	41.989	295.023	-	-	-	347.912
BBB+	-	29.381	-	3.080.794	-	-	-	-	3.110.175
BBB	-	3.370	-	-	-	-	-	-	3.370
BBB-	-	-	-	1.484.635	-	-	-	-	1.484.635
BB ⁻⁴	-	-	-	-	-	6.037.645	-	-	6.037.645
Неран-гирани	-	-	-	-	-	-	15.912	28.308	44.220
Вкупно	13.087.503	7.856.886	9.333.814	108.378.494	295.023	6.037.645	15.912	28.308	145.033.585

Финансиските средства коишто се коригирани поединечно за исправката на вредноста се прикажани во категориите „други побарувања“ (белешка 26) и „побарувања од работењето“ (белешка 31).

Концентрација на ризиците на финансиските средства со изложеност на кредитен ризик

Табелата што следи ја прикажува кредитната изложеност на средствата на Народната банка по сметководствената вредност, класификувана според географски региони на 31 декември 2016 година. За потребите на оваа табела, Народната банка ја класификува изложеноста на региони според земјата од којашто доаѓаат договорните страни:

³ Меѓународни институции.

⁴ Рејтинг на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**А Кредитен ризик (продолжува)**

**Концентрација на ризиците на финансиските средства со
изложеност на кредитен ризик (продолжува)**

	Земји-членки на ЕУ	Европски земји коишто не се членки на ЕУ	Република Македонија	Останати земји-членки на ОЕЦД	Останати земји	Вкупно
Златни депозити	12.892.270	11.534	-	2.029.190	-	14.932.994
Тековни сметки	6.125.456	9.078	-	1.229.309	-	7.363.843
Орочени депозити	5.362.924	583.500	-	2.566.496	-	8.512.920
Странски хартии од вредност	88.804.702	41.903	-	36.486.991	3.905.223	129.238.819
Специјални права на влечење	-	-	-	291.521	-	291.521
Побарувања од државата	-	-	6.055.595	-	-	6.055.595
Побарувања од банките	-	-	15.912	-	-	15.912
Побарувања од работењето	-	-	34.747	-	-	34.747
31 декември 2016	113.185.352	646.015	6.106.254	42.603.507	3.905.223	166.446.351
31 декември 2015	89.724.722	4.012.670	6.081.865	45.214.328	-	145.033.585

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Б Пазарен ризик**

Народната банка ги следи и управува и со валутниот и со каматниот ризик, како основни пазарни ризици. Основната цел на Народната банка при управувањето со пазарните ризици е објаснета во белешката бр. 1. Валутниот ризик претставува ризик од намалување на вредноста на финансиските инструменти во странска валута поради промена на интервалутните односи на валутите. Каматниот ризик претставува ризик од намалување на пазарната вредност на финансиските инструменти заради неповолни движења на каматните стапки. Управувањето со пазарниот ризик се врши со поставување квантитативни лимити за изложеноста на девизните средства коишто се прифатливи за Народната банка и тие се следат на дневна основа. Во 2016 година се вовеле буџет за ризик, во согласност со Политиката и правилата за управување и инвестирање на девизните резерви, со што се ограничи нивото на намалување на пазарната вредност на девизните резерви до нивото на утврдениот буџет за ризик.

За да го измери ефектот на пазарните ризици врз вредноста на девизните резерви, Народната банка го применува концептот на „вредност изложена на ризик“ - BAP (Value at Risk или VAR). BAP претставува статистичка методологија којашто ја проценува максималната промена на вредноста на девизните резерви поради промени на цените на финансиските инструменти и промена на девизниот курс и со одредено ниво на доверба за одреден временски период. Народната банка, при пресметката на BAP, го користи нивото на доверба од 95% за временски период од една година⁵ и 99% за временски интервал од десет дена⁶. Флуктуациите на цените на инструментите и девизните курсеви се одредуваат според промените на цените во минатите периоди и девизните курсеви на инструментите и валутите што ги сочинуваат девизните резерви на крајот на месецот.

Во декември 2016 година, изложеноста на девизните резерви со кои управува Народната банка (вредност изложена на ризик со ниво на доверба од 99% за временски интервал од десет дена), во поглед на флуктуациите на цените на инструментите и девизните курсеви во однос на еврото изнесува 2.341.523 илјади МКД (38.085.183 евра), или 1,5% од девизните резерви. Притоа, BAP од промената на девизниот курс за истиот период (на диверзифицирана основа, со вклучена промена на цената на златото) изнесува 2.191.731 илјади МКД (35.648.798 евра), а BAP од промената на цените на инструментите во кои се инвестирани девизните резерви изнесува 149.792 илјади МКД (2.436.385 евра).

	31 декември 2016	31 декември 2015
Валутен ризик	2.191.731	2.999.546
Каматен ризик	149.792	64.949
Вкупно BAP	2.341.523	3.064.495

⁵ За интерна проценка на поставениот буџет за ризик.

⁶ Согласно со препораките од Базелската спогодба од 1999 година.

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

В Ризик од курсни разлики

Ризикот од курсни разлики претставува ризик од намалување на вредноста на финансиските средства и обврски како резултат на флукуациите на девизните курсеви на валутите и на монетарното злато.

Валутната структура на девизните резерви е условена од валутната структура на интервенциите за поддршка на курсот на денарот во однос на еврото, валутната структура на обврските на Народната банка и на државата кон странство, надворешнотрговската размена и од други ликвидносни потреби. Следствено, еврото е најзастапено во валутната структура на девизните резерви. Учеството на останатите валути е заради обезбедување соодветна профитабилност на долг рок, водејќи сметка за ограничувања за преземање валутен ризик утврдени со нивото на ревалоризациски резерви од курсни разлики. Имајќи го предвид „де факто“ фиксниот девизен курс на денарот во однос на еврото, изложеноста кон валутниот ризик на Народната банка во однос на еврото е минимална, за разлика од останатите валути, каде што изложеноста е присутна заради нивното флукуирање кон еврото, а со тоа и кон денарот.

Во табелите подолу се вклучени финансиските средства и обврски на Народната банка по нивната сегашна вредност со состојба на 31 декември 2016 година, односно 31 декември 2015 година, анализирани по валути.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**В Ризик од курсни разлики (продолжува)**

Состојба на 31.12.2016 година:

СРЕДСТВА	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Ефективни странски пари	315.700	35.904	-	10.342	-	361.946
Депозити во странска валута	7.333.518	8.522.404	-	20.841	-	15.876.763
Странски хартии од вредност	80.566.864	48.630.052	41.903	-	-	129.238.819
Злато	-	14.960.273	-	-	-	14.960.273
Специјални права на влечење	-	-	291.521	-	-	291.521
Побарувања од државата	-	-	5.115.374	-	940.221	6.055.595
Членство кај ММФ	-	-	10.801.936	-	-	10.801.936
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	715	119	1.835	11.615	21.064	35.348
Вкупно средства	88.216.797	72.148.752	16.252.569	42.798	977.197	177.638.113
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	-	-	-	-	34.430.041	34.430.041
Депозити на банки	4.580.889	-	-	-	31.097.183	35.678.072
Задолжителни резерви	14.078.656	-	-	-	21.612	14.100.268
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	22.973.701	22.973.701
Депозити на државата	21.619.990	5.957	-	36.364	13.955.152	35.617.463
Ограничени депозити	479.811	82.487	-	22	-	562.320
Обврски кон ММФ	-	-	15.917.310	-	-	15.917.310
Останати депозити	-	-	-	-	1.152.547	1.152.547
Останати обврски	397.070	21.848	1.835	45.787	266.870	733.410
Вкупно обврски	41.156.416	110.292	15.919.145	82.173	103.897.106	161.165.132
Нето финансиска состојба	47.060.381	72.038.460	333.424	(39.375)	(102.919.909)	16.472.981

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**В Ризик од курсни разлики (продолжува)**

Состојба на 31.12.2015 година:

СРЕДСТВА	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Ефективни странски пари	306.526	60.788	-	17.782	-	385.096
Депозити во странска валута	9.982.824	6.376.397	-	831.479	-	17.190.700
Странски хартии од вредност	48.006.637	49.568.598	41.989	10.761.270	-	108.378.494
Злато	-	13.111.666	-	-	-	13.111.666
Специјални права на влечење	-	-	295.023	-	-	295.023
Побарувања од државата	-	-	5.125.971	-	911.674	6.037.645
Членство кај ММФ	-	-	5.422.197	-	-	5.422.197
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	609	52	428	11.441	16.398	28.928
Вкупно средства	58.296.596	69.117.501	10.885.608	11.621.972	943.984	150.865.661
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	-	-	-	-	31.950.962	31.950.962
Депозити на банки	-	-	-	-	25.427.842	25.427.842
Задолжителни резерви	13.259.751	-	-	-	21.006	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	25.045.631	25.045.631
Депозити на државата	17.338.007	7.838	-	47.059	11.344.247	28.737.151
Ограничени депозити	304.468	81.454	-	395	-	386.317
Обврски кон ММФ	-	-	10.548.168	-	-	10.548.168
Останати депозити	-	-	-	-	171.064	171.064
Останати обврски	441.725	31.065	428	46.665	275.524	795.407
Вкупно обврски	31.343.951	120.357	10.548.596	94.119	94.236.276	136.343.299
Нето финансиска состојба	26.952.645	68.997.144	337.012	11.527.853	(93.292.292)	14.522.362

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Г Каматен ризик

Народната банка е изложена на каматниот ризик како резултат на неусогласеноста на каматната структура на финансиските средства и обврски.

Основната цел на Народната банка, постигнувањето и одржувањето на ценовната стабилност, ѝ дава дискрециско право при водењето на монетарната политика да ги определува каматните стапки на монетарните инструменти. Од друга страна, пак, Народната банка е изложена на каматен ризик при управувањето со девизните резерви, исклучиво поради влијанието на надворешните промени на финансиските пазари.

Позицијата на Народната банка во однос на чувствителноста на промените на каматните стапки, заснована врз моментот на повторно утврдување на каматната стапка на 31 декември 2016 година, односно 31 декември 2015 е прикажана во табелите подолу. Табелите ги вклучуваат финансиските инструменти на Народната банка по нивната сегашна вредност, категоризирани според пораниот датум од датумот на преоцена или датумот на достасување.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****Г Каматен ризик (продолжува)**

Состојба на 31.12.2016 година:

СРЕДСТВА	Каматоносни ставки						Некаматоносни ставки	Вкупно
	До 1 месец или варијабилни стапки	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години			
Ефективни странски пари	-	-	-	-	-	361.946		361.946
Депозити во странска валута	14.645.205	-	1.229.624	-	-	1.934		15.876.763
Странски хартии од вредност	3.060.254	3.134.479	87.319.939	15.976.036	18.682.233	1.065.878		129.238.819
Злато	2.031.345	3.376.659	8.142.938	-	-	1.409.331		14.960.273
Специјални права на влечење	291.521	-	-	-	-	-		291.521
Побарувања од државата	-	-	-	940.221	-	5.115.374		6.055.595
Членство кај ММФ	-	-	-	-	-	10.801.936		10.801.936
Побарувања од банките	-	-	-	15.912	-	-		15.912
Побарувања од работењето и останати средства	-	-	-	-	-	35.348		35.348
Вкупно средства	20.028.325	6.511.138	96.692.501	16.932.169	18.682.233	18.791.747		177.638.113
ОБВРСКИ								
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	34.430.041		34.430.041
Депозити на банки	13.305.000	-	4.580.350	-	-	17.792.722		35.678.072
Задолжителни резерви	-	-	-	-	-	14.100.268		14.100.268
Благајнички записи на Народната банка	22.933.116	-	-	-	-	40.585		22.973.701
Депозити на државата	32.616.994	-	-	-	-	3.000.469		35.617.463
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	562.320		562.320
Обврски кон ММФ	-	-	-	-	-	15.917.310		15.917.310
Останати депозити	1.112.950	-	-	-	-	39.597		1.152.547
Останати обврски	-	-	-	-	-	733.410		733.410
Вкупно обврски	69.968.060	-	4.580.350	-	-	86.616.722		161.165.132
Вкупно каматен ризик	(49.939.735)	6.511.138	92.112.151	16.932.169	18.682.233	(67.824.975)		16.472.981

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****Г Каматен ризик (продолжува)**

Состојба на 31.12.2015 година:

СРЕДСТВА	Каматоносни ставки						Некаматоносни ставки	Вкупно
	До 1 месец или варијабилни стапки	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години			
Ефективни странски пари	-	-	-	-	-		385.096	385.096
Депозити во странска валута	13.637.786	164.362	3.387.709	-	-		843	17.190.700
Странски хартии од вредност	2.104.878	1.826.128	99.822.451	3.743.810	-		881.227	108.378.494
Злато	4.191.672	2.406.464	5.404.224	-	-		1.109.306	13.111.666
Специјални права на влечење	295.023	-	-	-	-		-	295.023
Побарувања од државата	-	-	-	911.674	-		5.125.971	6.037.645
Членство кај ММФ	-	-	-	-	-		5.422.197	5.422.197
Побарувања од банките	-	-	-	15.912	-		-	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	-	-	-	-	-		28.928	28.928
Вкупно средства	20.229.359	4.396.954	108.614.384	4.671.396	-		12.953.568	150.865.661
ОБВРСКИ								
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-		31.950.962	31.950.962
Депозити на банки	8.921.000	-	-	-	-		16.506.842	25.427.842
Задолжителни резерви	-	-	-	-	-		13.280.757	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	25.011.786	-	-	-	-		33.845	25.045.631
Депозити на државата	26.033.864	-	-	-	-		2.703.287	28.737.151
Ограничени депозити	-	-	-	-	-		386.317	386.317
Обврски кон ММФ	-	-	-	-	-		10.548.168	10.548.168
Останати депозити	136.120	-	-	-	-		34.944	171.064
Останати обврски	-	-	-	-	-		795.407	795.407
Вкупно обврски	60.102.770	-	-	-	-		76.240.529	136.343.299
Вкупно каматен ризик	(39.873.411)	4.396.954	108.614.384	4.671.396	-		(63.286.961)	14.522.362

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Д Ризик на ликвидност**

Ризикот на ликвидност е ризик од недостаток на ликвидни средства за непречено одвивање на функциите на Народната банка. Основната цел на Народната банка при управувањето со ризикот на ликвидност е објаснета во белешката 1.

Одржување на ликвидноста се обезбедува со пласирање на девизните средства на тековни сметки во странство, во краткорочни депозити и во должнички хартии од вредност за коишто постои длабок и ликвиден секундарен пазар. Народната банка управува со ризикот на ликвидност со определување и одржување на ликвидни средства на нивоа соодветни за спроведување на монетарната и девизната политика, вршење на навремени и редовни исплати на надворешен долг и тековни и/или капитални расходи со девизна компонента за сметка на државата, како и задоволување на трансакциски потреби при управувањето со девизните резерви. Притоа, согласно со новите Политика и Правила за управување и инвестирање на девизните резерви од декември 2015 година, усогласени со најдобрите глобални практики, во 2016 година се примени нов пристап при управување со ликвидносниот ризик и се дефинираше ново, оперативно портфолио, за поактивно управување со ликвидноста. Оперативното портфолио обезбедува ликвидни средства за реализирање на готовинските текови во период од еден месец, а нивото на ликвидносното портфолио се определува динамички, во износ на минималното ниво на оперативното портфолио за следните 12 месеци. Вредноста на оперативното и ликвидносното портфолио се предвидува најмалку еднаш годишно, а периодично се преиспитува врз основа на проекцијата на ликвидносните потреби, очекуваните девизни потреби на земјата на среден рок и проценката на ранливоста на билансот на плаќање. Максималниот рок на достасување на депозитите во оперативното портфолио е две недели, додека за должничките хартии од вредност максималниот преостанат рок до достасување е до еден месец. Приспособеното времетраење на ликвидносното портфолио е пониско во однос на инвестициското портфолио и се определува во зависност од пазарните услови и прифатливото ниво на каматен ризик. Достапноста на девизната ликвидност не е ограничена на оперативното и ликвидносното портфолио, во услови кога и инвестирањето во должнички хартии од вредност во рамки на инвестициското портфолио обезбедува доволна ликвидност преку можност за нивна брза конверзија во парични девизни средства.

Во врска со обврските во домашна валута, Народната банка не е изложена на овој ризик заради нејзиниот карактер на централна банка.

Табелата подолу ги претставува паричните одливи на Народната банка на недериватните финансиски обврски и средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност според преостанатата договорна достасаност на датумот на Извештајот за финансиската состојба. Износите коишто се прикажани во табелата подолу се договорните недисконтирани парични текови за финансиските обврски и очекуваните датуми на достасување за финансиските средства.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****Д Ризик на ликвидност (продолжува)**

31 декември 2016	До 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Вкупно
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	34.430.041	-	-	-	-	34.430.041
Депозити на банки	14.561.355	1.229.691	19.887.026	-	-	35.678.072
Задолжителни резерви	-	-	14.100.268	-	-	14.100.268
Благајнички записи на Народната банка	22.973.701	-	-	-	-	22.973.701
Депозити на државата	35.617.463	-	-	-	-	35.617.463
Ограничени депозити	140.078	295.739	126.503	-	-	562.320
Обврски кон ММФ	15.917.310	-	-	-	-	15.917.310
Останати депозити	1.152.547	-	-	-	-	1.152.547
Останати обврски	642.679	63.900	26.831	-	-	733.410
Вкупно обврски (датуми на договорно достасување)	125.435.174	1.589.330	34.140.628	-	-	161.165.132
Средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност (датуми на очекувано достасување)						
	124.713.252	14.580.603	2.473.845	16.988.223	18.882.190	177.638.113

31 декември 2015	До 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Вкупно
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	31.950.962	-	-	-	-	31.950.962
Депозити на банки	9.446.165	-	15.981.677	-	-	25.427.842
Задолжителни резерви	-	-	13.280.757	-	-	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	25.045.631	-	-	-	-	25.045.631
Депозити на државата	28.737.151	-	-	-	-	28.737.151
Ограничени депозити	83.765	-	85.924	216.628	-	386.317
Обврски кон ММФ	10.548.168	-	-	-	-	10.548.168
Останати депозити	171.064	-	-	-	-	171.064
Останати обврски	703.038	64.997	27.372	-	-	795.407
Вкупно обврски (датуми на договорно достасување)	106.685.944	64.997	29.375.730	216.628	-	136.343.299
Средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност (датуми на очекувано достасување)						
	120.620.793	6.846.170	18.685.313	4.671.396	41.989	150.865.661

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Г Објективна вредност на финансиските средства и обврски

Објективната вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска намирена под нормални комерцијални услови помеѓу заинтересираните страни на датумот на известување.

Разликите помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски коишто не се евидентирани според објективната вредност групирани според класи на финансиски инструменти се прикажани подолу:

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2016	2015	2016	2015
Финансиски средства				
<u>Кредити и побарувања</u>				
Ефективни странски пари	361.946	385.096	361.946	385.096
Депозити во странска валута	15.876.763	17.190.700	15.876.763	17.190.700
Специјални права на влечење	291.521	295.023	291.521	295.023
Побарувања од државата за односите со ММФ	5.115.374	5.125.971	5.115.374	5.125.971
Членство кај ММФ	10.801.936	5.422.197	10.801.936	5.422.197
Побарувања од банките	15.912	15.912	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	35.348	28.928	35.348	28.928
	32.498.800	28.463.827	32.498.800	28.463.827
<u>Хартии од вредност што се чуваат до достасување</u>				
Странски должнички хартии од вредност	41.118.725	21.515.244	40.720.576	21.555.211
Хартии од вредност на државата	940.221	911.674	940.221	911.674
	42.058.946	22.426.918	41.660.797	22.466.885
<u>Хартии од вредност расположливи за продажба</u>				
Странски сопственички хартии од вредност	41.903	41.989	41.903	41.989
	41.903	41.989	41.903	41.989

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Г Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2016	2015	2016	2015
Финансиски обврски				
<i><u>Вреднувани по амортизирана набавна вредност</u></i>				
Готови пари во оптек	34.430.041	31.950.962	34.430.041	31.950.962
Депозити на банки	35.678.072	25.427.842	35.678.072	25.427.842
Задолжителна резерва на банките и штедилниците	14.100.268	13.280.757	14.100.268	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	22.973.701	25.045.631	22.973.701	25.045.631
Денарски депозити на државата	13.955.152	11.344.247	13.955.152	11.344.247
Девизни депозити на државата	21.662.311	17.392.904	21.662.311	17.392.904
Обврски кон ММФ	15.917.310	10.548.168	15.917.310	10.548.168
Останати и ограничени депозити	1.714.867	557.381	1.714.867	557.381
Останати обврски	733.410	795.407	733.410	795.407
	161.165.132	136.343.299	161.165.132	136.343.299

Финансиски средства

Објективната вредност на ефективните странски пари, депозитите во странска валута, специјалните права на влечење, членството кај ММФ и на побарувањата коишто се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност е приближна на сметководствената вредност поради нивниот краткорочен карактер.

Објективната вредност на странските хартии од вредност коишто се чуваат до достасување се одредува врз основа на нивната котирана пазарна цена на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

Како што е објаснето во белешката 18, хартиите од вредност расположливи за продажба се однесуваат на акциите во Банката за меѓународни порамнувања (БИС) со вредност од 41.903 илјади МКД (2015 година: 41.989 илјади МКД), за кои објективната вредност не може разумно да се утврди и затоа овие хартии од вредност се водат по набавната вредност. Имајќи ја предвид специфичната улога на БИС, објективната вредност на овие акции е приближна на нивната сметководствена вредност.

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Ѓ Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Државните хартии од вредност вклучуваат обврзници издадени од Владата на Република Македонија за посебни цели - за надоместување на побарувањата на Народната банка за дадени селективни кредити. Овие обврзници не котираат на берзата и нема други инструменти со слични карактеристики. Раководството на Народната банка оценува дека објективната вредност е приближна на сметководствената вредност поради тоа што нема други слични инструменти со слични карактеристики.

Кредитите дадени на банките се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност, нето од исправката на вредноста. Овие кредити се одобрени со иста каматна стапка и нема други слични кредити со слични карактеристики. Поради тоа, објективната вредност е приближна на нивната сметководствена вредност.

Финансиски обврски

Објективната вредност на парите во оптек соодветствува на нивната номинална вредност.

Објективната вредност на депозитите коишто се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност соодветствува на сметководствената вредност, поради фактот што не постојат инструменти со слични карактеристики.

Објективната вредност на благајничките записи издадени од Народната банка соодветствува на нивната сметководствената вредност, поради нивниот краткорочен карактер.

Поради специфичната улога, објективната вредност на обврските врз основа на членство кај ММФ и специјални права на влечење, не се разликува од нивната сметководствена вредност.

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Ѓ Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

Хиерархија на објективната вредност

Објективната вредност се определува врз основа на следнава хиерархија:

а) Ниво 1 - Котирана пазарна цена

Финансиски инструменти со котиран пазарни цени за идентични инструменти на активен пазар.

б) Ниво 2 - Техники за вреднување со користење влезни информации (инпути) коишто можат да се следат

Финансиски инструменти со котиран цени за слични инструменти на активен пазар или котиран цени за идентични или слични инструменти за кои не постои активен пазар и финансиски инструменти вреднувани со користење модели каде што можат да се следат сите значајни влезни информации (инпути).

в) Ниво 3 - Техники за вреднување со значајни влезни информации (инпути) коишто не можат да се следат

Финансиски инструменти вреднувани со користење модели каде што не можат да се следат една или повеќе значајни влезни информации (инпути).

Средства и обврски мерени по објективната вредност преку билансот на успех

31 декември 2016	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Должнички хартии од вредност	88.078.191	-	-	88.078.191
Злато	14.960.273	-	-	14.960.273
Вкупно финансиски средства	103.038.464	-	-	103.038.464

31 декември 2015	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Должнички хартии од вредност	86.821.261	-	-	86.821.261
Злато	13.111.666	-	-	13.111.666
Вкупно финансиски средства	99.932.927	-	-	99.932.927

4. Значајни сметководствени процени и расудувања при примената на сметководствените политики

Народната банка прави процени и дава претпоставки коишто влијаат врз износите во финансиските извештаи. Процените и расудувањата постојано се проверуваат и се засноваат врз претходни искуства и некои други фактори, вклучувајќи и очекувања за идни настани за кои се верува дека ќе бидат реални во тие околности.

Хартии од вредност коишто се чуваат до достасување

Народната банка го применува стандардот МСС 39 во врска со класификацијата на недериватните финансиски средства со фиксни, или одредени плаќања и фиксни достасувања, како финансиски средства коишто се чуваат до достасување. Оваа класификација бара соодветна процена. Во утврдувањето на оваа процена, Народната банка ја проценува сопствената намера и способност да чува такви хартии од вредност до достасување. Доколку Народната банка не успее да ги зачува овие хартии од вредност до нивното достасување, од причини што не се однесуваат на продавање незначителна сума на хартии од вредност којашто е при крај на достасувањето, во тој случај хартиите од вредност ќе треба да се прекласификуваат како расположливи за продажба. Соодветно на ова, хартиите од вредност ќе бидат евидентирани по објективната, а не по амортизираната набавна вредност.

Објективна вредност на средствата

Народната банка користи техники за утврдување на објективната вредност на оние финансиски средства за кои не постои достапна пазарна вредност, како и на нефинансиските средства. Овие техники вклучуваат оценки и претпоставки коишто пазарните учесници би ги користеле за утврдување на вредноста на средството. Народната банка врши проценка на вредноста врз основа на расположливите информации. Проценетите вредности може да се разликуваат од вредноста којашто би била постигната во трансакција на датумот на известување. Износите презентирани во финансиските извештаи ја одразуваат најверодостојната проценета објективна вредност за целите на финансиското известување, во согласност со МСФИ.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

5. Приходи од камати

	Држава	Домашни банки	Странски субјекти	Вкупно	Вкупно
				2016	2015
Депозити	-	-	45.611	45.611	23.866
Хартии од вредност чувани до достасување	28.547	-	134.953	163.500	179.926
Златни депозити	-	-	40.892	40.892	40.445
Обратни репо-транзакции во девизи	-	-	8.538	8.538	11.644
Класични репо-транзакции во девизи (негативна камата)	-	-	16.808	16.808	-
Обратни репо-транзакции во денари	-	2.309	-	2.309	885
Останати камати	157	239	-	396	1.262
Вкупно 2016	28.704	2.548	246.802	278.054	258.028
Вкупно 2015	28.475	1.352	228.201	258.028	

6. Расходи за камати

	Држава	Домашни банки и други финансиски институции	Странски субјекти	Вкупно	Вкупно
				2016	2015
Депозити во девизи (негативна камата)	-	-	22.092	22.092	6.783
Депозити	263.471	37.048	-	300.519	269.344
Благајнички записи на Народната банка	-	854.123	-	854.123	831.626
Класични репо-транзакции	-	-	1.297	1.297	1.947
Обратни репо-транзакции (негативна камата)	-	-	14.407	14.407	-
Вкупно 2016	263.471	891.171	37.796	1.192.438	1.109.700
Вкупно 2015	211.517	889.453	8.730	1.109.700	

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

7. Приходи од провизии

	2016	2015
Провизии од снабдување на банките со готовина	73.771	68.851
Провизии од домашните банки за долговен промет на сметка	114.727	119.559
Провизии врз основа на порамнување на плаќањата (МИПС)	38.567	41.030
Провизии од девизно работење	22.503	21.772
Провизии од продажба на менични бланкети	786	877
Останати провизии	18.546	18.641
Вкупно	268.900	270.730

Висината на провизиите што Народната банка ги наплатува се регулирани со Одлуката за единствената тарифа за надоместоци за услуги што ги врши Народната банка, што ја донесува Советот на Народната банка, како и со поединечни договори склучени со одредени државни органи.

Приходите врз основа на провизии од снабдување на банките со готови пари, порамнување на плаќањата преку МИПС и од водење долговен промет на сметка се однесуваат на услугите коишто Народната банка ги врши за домашните банки и за другите иматели на сметки во МИПС.

Провизиите од девизно работење се однесуваат на приходите остварени од продажба на девизи на државни органи, како и од вршење работи за државата во платниот промет со странство.

Провизиите од продажба на менични бланкети се однесуваат на делот на приходите остварени од продажба на менични бланкети којшто ѝ припаѓа на Народната банка, согласно со договорот склучен со Министерството за финансии со кој се регулираат активностите околу нивното печатење и дистрибуција.

8. Расходи за провизии

	2016	2015
Провизии на странски банки	31.902	34.861
Вкупно	31.902	34.861

Провизиите платени на странски банки се однесуваат на услугите за одржување на сметките на Народната банка, извршените трансакции со депозитите на Народната банка и други трансакции во девизи и тие зависат од тарифите на странските банки и видот на услугите.

Најголем дел од расходите од провизии се однесуваат на трошоците за услуги од РАМП програмата за управување со девизните средства и трошоците за работи со хартиите од вредност коишто Народната банка им ги плаќа на депозитарите и странските банки.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

9. Нето нереализирани курсни и ценовни промени

	2016	2015
Нереализирани позитивни курсни разлики	6.535.974	12.189.713
Нереализирани негативни курсни разлики	(5.858.416)	(9.327.429)
Нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од злато	17.088.769	13.461.508
Нереализирани негативни курсни и ценовни промени од злато	(15.473.271)	(13.849.201)
Вкупно	2.293.056	2.474.591

10. Нето-приходи од хартии од вредност за тргување и дериватни финансиски инструменти

	2016	2015
Реализирани добивки од хартии од вредност за тргување	151.078	47.322
Реализирани загуби од хартии од вредност за тргување	(471.793)	(506.372)
Нереализирани позитивни ценовни промени од хартии од вредност за тргување	65.113	30.253
Нереализирани негативни ценовни промени од хартии од вредност за тргување	(1.037.718)	(1.003.666)
Приходи од камати од хартии од вредност за тргување	1.728.938	1.754.574
Вкупно нето приходи од хартии од вредност за тргување	435.618	322.111
Реализирани добивки од дериватни финансиски инструменти – фјучерс-договори	1.256	-
Реализирани загуби од дериватни финансиски инструменти – фјучерс-договори	(650)	-
Нереализирани позитивни ценовни промени од дериватни финансиски инструменти – фјучерс-договори	2.137	-
Нереализирани негативни ценовни промени од дериватни финансиски инструменти – фјучерс-договори	-	-
Вкупно нето-приходи од дериватни финансиски инструменти - фјучерс-договори	2.743	-
Вкупно нето-приходи од хартии од вредност за тргување и дериватни финансиски инструменти	438.361	322.111

Во нето-приходите од хартии од вредност за тргување и дериватни финансиски инструменти за 2016 година се вклучени и нето-приходите остварени како резултат од спроведувањето на РАМП⁷ програмата со Светската банка во износ од 78.072 илјади МКД (2015: 16.822 илјади МКД).

⁷ Советодавна програма за управување со девизните резерви (Reserve Advisory Management Program).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

11. Приходи од дивиденди

	2016	2015
Приходи од дивиденди од вложувања во БИС	7.185	7.503
Вкупно	7.185	7.503

12. Останати оперативни приходи

	2016	2015
Реализирани позитивни курсни и ценовни разлики, нето	477.568	579.823
Приходи од претопување на златни предмети во монетарно злато	46.079	-
Приходи од надоместок (ројалти) за ковани пари за колекционерски цели	4.749	3.673
Приходи од продажба на ковани пари за колекционерски цели	1.432	1.835
Приходи од продажба на пригодни ковани пари	-	56
Останати приходи	19.839	19.560
Вкупно	549.667	604.947

Реализираните позитивни курсни и ценовни разлики, нето, се врз основа на купопродажба на девизи со домашните банки, купопродажба на злато и девизи со странски банки, како и од разликата помеѓу средниот и продажниот курс при продажба на девизи на државните органи за извршување девизни плаќања кон странство. Приходите од претопување златни предмети во монетарно злато се остварени како резултат на извршено претопување на одземено злато коешто ѝ е отстапено на Народната банка заради претопување во монетарно злато, врз основа на Законот за изменување и дополнување на Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка.⁸

13. Расходи за вработените

	2016	2015
Плати и персонален данок	285.756	279.752
Придонеси за пензиско осигурување	70.763	69.105
Задолжителни придонеси	35.381	34.553
Останати трошоци	8.170	18.420
Вкупно	400.070	401.830

Трошоците за плати за високото раководство на Народната банка за 2016 година изнесуваат 13.453 илјади МКД (2015 година: 13.973 илјади МКД) и се вклучени во расходите за вработените.

⁸ Службен весник на Република Македонија бр. 97/2015 година

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

14. Останати расходи

	2016	2015
Трошоци поврзани со изработка на банкноти и монети	77.547	59.677
Услуги	65.176	63.416
Материјални трошоци	25.536	29.857
Други административни трошоци	19.482	20.950
Трошоци за ковани пари за колекционерски цели	3.570	2.937
Останати расходи	1.397	1.262
Вкупно	192.708	178.099

Трошоците поврзани со изработката на банкноти и монети се однесуваат главно на увезените банкноти и монети, како и на набавените материјали за ковање монети (рондели). Печатењето банкноти и ковањето монети го вршат домашни или надворешни производители, додека ковањето монети од набавените рондели го врши Народната банка. Народната банка применува политика на разграничување на трошоците поврзани со изработката на банкноти и монети во зависност од нивната трајност и тоа во период од 2 до 3 години.

15. Посебна резерва и исправка на вредноста

	Белешка	2016	2015
Ослободена исправка на вредноста на кредити и пласмани	26	-	(192.395)
Издвоена/Ослободена исправка на вредноста за останати побарувања	31	69	(10.508)
Ослободени посебни резерви во врска со судски постапки со правни и физички лица	43	-	(715)
Издвоени/Ослободени исправки за приходи од камата	31	5	(2.450)
Издвоена исправка на вредноста - загуба поради оштетување на нетековните средства коишто се чуваат за продажба	27	5.385	-
Издвоена исправка на вредноста - загуба поради оштетување на нематеријалните средства	29	-	1.090
Издвоена исправка на вредноста - загуба поради оштетување на инвестициите во тек	28	12.975	-
Вкупно		18.434	(204.978)

16. Ефективни странски пари

Ефективните странски пари вклучуваат готовина и чекови во странска валута коишто се чуваат во трезорот на Народната банка. Ефективните странски пари се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови (белешка 46).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

17. Депозити во странска валута

	2016	2015
Девизни депозити по видување	7.344.061	7.855.991
Девизни средства кај Светската банка - РАМП	19.782	895
Орочени девизни депозити	7.283.210	5.744.097
Орочени девизни депозити кај Светската банка - РАМП	-	201.653
Вклучено во парите и паричните еквиваленти (белешка 46)	14.647.053	13.802.636
Орочени девизни депозити над 90 дена	1.229.710	3.388.064
Вкупно	15.876.763	17.190.700

Депозитите носат камата по каматни стапки на годишно ниво, коишто зависат од валутата на депозитот и за соодветните вложувања изнесуваат:

Вид на каматната стапка	31 декември 2016	31 декември 2015
- депозити преку ноќ во САД-долари	0,37%	0,1%
- депозити преку ноќ во САД-долари - РАМП	0,44%	0,18%
- евро-депозити преку ноќ	-0,38%	-0,19%
- орочени депозити во САД-долари	0,40%	0,27%
- орочени евро-депозити	0,01%	0,08%

Депозити во странска валута според видот на субјектот

	2016	2015
Централни банки	7.310.193	7.760.304
Странски деловни банки	8.565.021	9.429.713
Меѓународни финансиски институции	1.549	683
Вкупно	15.876.763	17.190.700

Депозити во странска валута според географската локација

	2016	2015
Европа	12.080.958	15.773.313
Америка	3.790.918	1.406.349
Друго	4.887	11.038
Вкупно	15.876.763	17.190.700

18. Странски хартии од вредност

Народната банка има вложувања во странски должнички хартии од вредност и странски сопственички хартии од вредност. Вложувањата во странски должнички хартии од вредност се класификувани како хартии од вредност за тргување и хартии од вредност коишто се чуваат до достасување.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

18. Странски хартии од вредност (продолжува)

	2016	2015
Хартии од вредност за тргување	88.078.191	86.821.261
Странски должнички хартии од вредност	78.243.741	77.577.745
Странски должнички хартии од вредност - РАМП	9.834.450	9.243.516
Хартии од вредност коишто се чуваат до достасување	41.118.725	21.515.244
Странски должнички хартии од вредност коишто се чуваат до достасување	41.118.725	21.515.244
Хартии од вредност расположливи за продажба	41.903	41.989
Сопственички некотираани странски хартии од вредност	41.903	41.989
Вкупно	129.238.819	108.378.494
Тековни	94.538.647	104.592.696
Нетековни	34.700.172	3.785.798

Портфолиото на хартиите од вредност за тргување го сочинуваат висококвалитетни должнички хартии од вредност. Вложувањата во хартии од вредност за тргување се усогласуваат со објективната вредност и носат фиксни и варијабилни купонски камати со стапка помеѓу 0,25% и 5,625% годишно (2015 година: помеѓу 0,125% и 8,75% годишно). Странските хартии од вредност за тргување вклучуваат пресметана камата во износ од 715.521 илјада МКД (2015 година: 608.890 илјади МКД).

Вложувањата во хартии од вредност за тргување кои се дел од РАМП програмата, носат фиксни и варијабилни купонски камати со стапка помеѓу 0,074% до 5,125% годишно (2015 година: помеѓу 0,074% до 5% годишно). Странските хартии од вредност за тргување, дел од РАМП програмата, вклучуваат пресметана камата во износ од 35.476 илјади МКД (2015 година: 32.444 илјади МКД).

Хартиите од вредност за кои е изразена намера дека се чуваат до достасување носат фиксни приходи со каматна стапка помеѓу 0,25% и 4,875% годишно (2015 година: со каматна стапка помеѓу 0,5% и 5,5% годишно). Странските хартии од вредност коишто се чуваат до достасување вклучуваат пресметана камата во износ од 272.978 илјади МКД (2015 година: 197.904 илјади МКД).

Сопственичките хартии од вредност се состојат од обични акции од Банката за меѓународни порамнувања (во понатамошниот текст БИС), чијашто номинална вредност изнесува 5.000 СПВ по акција (платливи 25% од нивната номинална вредност). Акциите од БИС претставуваат сопственички инструменти коишто не котираат на пазарот и чијашто објективна вредност не може да биде реално утврдена и поради тоа се прикажуваат по набавната вредност.

19. Дериватни инструменти

Во септември 2016 година Народната банка, преку РАМП програмата на Светската банка започна со примена на дериватни финансиски инструменти – фјучерс на каматна стапка и фјучерс на обврзница. Добивките и загубите од промената на објективната вредност на трансакциите со фјучерси се признати во билансот на успех (белешка 10).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

20. Злато

	2016	2015
Златни депозити по видување	1.373.655	1.079.071
Орочени златни депозити	13.559.339	12.008.432
Злато во трезорот на Народната банка	27.279	24.163
Вкупно	14.960.273	13.111.666
Тековни	14.960.273	13.111.666

Вкупните златни резерви на Народната банка, заклучно со 31 декември 2016 година, изнесуваат 221.163,8045 унци (2015 година: 218.850,7544 унци) со објективна вредност од 1.159,10 САД-долари (67.605 МКД) за унца (2015 година: 1.062,25 САД-долари или 59.884 МКД за унца). Во 2016 година количината на злато е зголемена за 2.313,0501 унца од коишто 2.145,408 унци се резултат на претопувањето на јубилејни златници и одземени златни предмети.

Каматните стапки на орочените златни депозити во 2016 се движеа во интервал од 0,02% до 0,71%, годишно за златните депозити засновани врз цената на златото во САД-долари (2015 година: со каматна стапка помеѓу 0,07% и 0,605% на годишно ниво). На 31 декември 2016 година орочените златни депозити ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 8.398 илјади МКД (2015 година: 6.071 илјада МКД).

21. Специјални права на влечење

Народната банка има тековна сметка кај ММФ деноминирана во специјални права на влечење (СПВ), којашто се употребува за обработка и порамнување на сите трансакции со ММФ. Оваа тековна сметка носи камата во висина на таканаречената базична стапка на ММФ. Во текот на 2016 година, базичната стапка се движеше помеѓу 0,05% и 0,273%, годишно (2015 година: помеѓу 0,05% и 0,55%, годишно). Специјалните права на влечење се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови (белешка 46).

22. Побарувања од државата за односите со ММФ

	2016	2015
Побарување поврзано со општата и специјалната нето кумулативна алокација	4.462.186	4.471.430
Побарување поврзано со обврската врз основа на алокацијата на СПВ	653.188	654.541
Вкупно	5.115.374	5.125.971
Тековни	5.115.374	5.125.971

Побарувањето поврзано со општата и специјалната нето кумулативна алокација, се однесува на средствата, коишто согласно со Законот за регулирање на обврските на Република Македонија кон ММФ врз основа на

22. Побарувања од државата за односите со ММФ (продолжува)

користење средства од општата и специјалната нето кумулативна алокација на СПВ, се одобрени со резолуција на Одборот на гувернери на ММФ (белешка 40а) и ѝ се дадени на користење на Република Македонија.

Побарувањето поврзано со обврската врз основа на алокацијата на СПВ се однесува на алокацијата на СПВ кај ММФ којашто произлегува од кореспондентната обврска за македонскиот дел на обврската кон ММФ за СПВ, во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ (белешка 40а).

23. Хартии од вредност на државата

	2016	2015
Хартии од вредност коишто се чуваат до достасување		
Обврзница за селективни кредити	940.221	911.674
Вкупно	940.221	911.674
Нетековни	940.221	911.674

Обврзницата за селективни кредити којашто се чува до достасување претставува хартија од вредност издадена во име и за сметка на Република Македонија, врз основа на одредбите на Законот за реконструкција и санација на дел од банките во Република Македонија од 1995 година.

Обврзницата за селективните кредити достасува за плаќање во април 2020 година. Номиналната вредност на обврзницата е 1.039.318 илјади МКД и обврзницата не носи камата. Оваа обврзница е вреднувана по објективната вредност на средствата со кои е стекната таа и се амортизира до датумот на достасување на обврзницата.

24. Членство кај ММФ

Во согласност со Статутот на ММФ, којшто е ратификуван од Собранието на Република Македонија, како и во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во Меѓународниот монетарен фонд, Народната банка делува како фискален агент на Република Македонија и истовремено настапува како депозитар на ММФ во Република Македонија. Во тоа својство, Народната банка води евиденција на квотата на Република Македонија за членството во ММФ, како и на сметката бр. 1 и сметката бр. 2.

На крајот на 2016 година квотата на Република Македонија за членство во ММФ изнесува 10.774.776 илјади МКД, сметката бр. 1 изнесува 27.004 илјади МКД и сметката бр. 2 изнесува 156 илјади МКД (2015 година: 5.408.482 илјади МКД, 13.555 илјади МКД и 160 илјади МКД, соодветно, за трите позиции). Промените се резултат на зголемување на квотата на Република Македонија за членство во ММФ (белешка 40в) и на извршеното вреднување на овие позиции со курс на СПВ од 30 април 2016 и 2015 година според финансиската година на ММФ.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

25. Кредити дадени на банките

	2016	2015
Долгорочни кредити од конверзијата на селективните кредити во 1996 година	15.912	15.912
Вкупно	15.912	15.912
Нетековни	15.912	15.912

Побарувањата врз основа на долгорочни кредити се настанати со реструктурирање на таканаречените селективни кредити на Народната банка коишто се користеле за рефинансирање главно на земјоделските кредити на банките во поранешна Југославија. Кредитите конвертирани во 1996 година достасуваат на 31 март 2020 година и носат годишна камата од 1,5%, којашто достасува за плаќање полугодишно.

26. Други побарувања

	2016	2015
Побарување од банка во стечај	755.220	756.268
Достасани аукциски депозити	8.268	8.268
Вкупно	763.488	764.536
Исправка на вредноста	(763.488)	(764.536)
Вкупно	-	-

Во јануари 2004 година, Народната банка исплати 1.018.258 илјади МКД кон странски банки врз основа на гаранции за позајмувања на една македонска банка од странски банки, дадени врз основа на Одлуката за критериумите и условите за употреба на дел од девизните резерви врз основа на гаранции за позајмувања на македонски банки од странски банки, којашто престана да важи од март 2003 година. Народната банка создаде побарување од домашната банка. Врз банката беше покрената стечајна постапка во текот на март 2004 година. Народната банка имаше побарувања врз основа на дадени гаранции од банката во стечај на износ од 1.034.569 илјади МКД. Народната банка целосно изврши исправка на вредноста на побарувањата од банката во стечај. Во периодот од 2010 до 2013 година, Народната банка наплати дел од побарувањата во вкупен износ од 24.609 илјади МКД, од стечајната маса на еден должник на домашната банка во стечај. Во текот на 2015 година, Народната банка наплати дел од побарувањата во износ од 192.395 илјади МКД и презеде средства врз основа на ненаплатени побарувања (дел од градежен објект и дел од опрема) во износ од 61.297 илјади МКД. Во декември 2016 година, Народната банка презеде средства врз основа на ненаплатени побарувања (дел од градежен објект) во износ од 1.048 илјади МКД (белешка 32).

Достасаните ненаплатени побарувања од банките се однесуваат на аукциските депозити на една банка коишто не беа вратени на време. Во 1999 година започна стечајна постапка против оваа банка, којашто сè уште е во тек. Народната банка во целост ги резервира побарувањата од банката во стечај. Во февруари 2013 година, Народната банка наплати дел од побарувањето во износ од 1.000 илјади МКД од банката во стечај.

27. Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување

Нетековните средства коишто се чуваат за продажба се однесуваат на недвижност – градежен објект што е во сопственост на Народната банка, којшто согласно со донесена одлука за продажба од Советот на Народната банка е прекласификуван од категоријата „недвижности и опрема“ во категоријата „нетекновни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување“, во јануари 2014 година. На 31 декември 2016 година состојбата на ова средство изнесува 108.047 илјади МКД (2015 година: 113.431 илјада МКД).

Објективната вредност на нетекновното средство чувано за продажба е утврдена врз основа на три проценки на пазарната вредност, направени од надворешни овластени проценители во моментот на прекласификација на средството. Проценките на пазарната вредност се извршени врз основа на Методологијата за процена на пазарна вредност на недвижен имот во Република Македонија. Вака утврдената пазарна вредност може да се класифицира во хиерархијата на објективната вредност, Ниво 2 – техники за вреднување со користење влезни информации (инпути) коишто можат да се следат. Разликата помеѓу проценетата објективна вредност и сметководствената вредност во моментот на прекласификација на средството како нетекновно средство коешто се чува за продажба, во износ од 5.170 илјади МКД е евидентирана како оштетување на средството.

Во мај 2016 година, Народната банка евидентираше загуба поради оштетување на нетекновното средство коешто се чува за продажба во износ од 5.385 илјади МКД (белешка 15).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

28. Недвижности и опрема

	Земјиште и згради	Мебел, опрема и возила	Уметнички дела	Струч на литература	Инвестиции во тек	Вкупно средства за деловни цели	Средства за рекреативни цели	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2015								
Набавна вредност	804.993	527.582	64.219	327	14.727	1.411.848	34.151	1.445.999
Акумулирана депрецијација	(313.978)	(423.398)	-	-	-	(737.376)	(18.155)	(755.531)
Состојба на 1 јануари 2015, сегашна вредност								
Зголемувања на средствата во текот на годината								
- набавна вредност	1.120	10.655	-	379	123.282	135.436	65	135.501
- акумулирана депрецијација	-	(101)	-	-	-	(101)	(65)	(166)
Намалувања на средства								
- набавна вредност	-	(19.039)	-	-	-	(19.039)	-	(19.039)
- акумулирана депрецијација	-	18.993	-	-	-	18.993	-	18.993
Трансфери								
- набавна вредност	49	87	-	51	(100)	87	(87)	-
- акумулирана депрецијација	-	(87)	-	-	-	(87)	87	-
Депрецијација за годината	(28.172)	(29.546)	-	-	-	(57.718)	(646)	(58.364)
Состојба на 31 декември 2015	464.012	85.146	64.219	757	137.909	752.043	15.350	767.393
Состојба на 31 декември 2015								
Набавна вредност	806.162	519.285	64.219	757	137.909	1.528.332	34.129	1.562.461
Акумулирана депрецијација	(342.150)	(434.139)	-	-	-	(776.289)	(18.779)	(795.068)
Сегашна вредност	464.012	85.146	64.219	757	137.909	752.043	15.350	767.393

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

28. Недвижности и опрема (продолжува)

	Земјиште и згради	Мебел, опрема и возила	Уметнички дела	Струч на литература	Инвестиции во тек	Вкупно средства за деловни цели	Средства за рекреативни цели	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2016								
Набавна вредност	806.162	519.285	64.219	757	137.909	1.528.332	34.129	1.562.461
Акумулирана депрецијација	(342.150)	(434.139)	-	-	-	(776.289)	(18.779)	(795.068)
Состојба на 1 јануари 2016, сегашна вредност								
Зголемувања на средствата во текот на годината								
- набавна вредност	1.015	37.056	-	1.736	193	40.000	-	40.000
Намалување на средствата								
- набавна вредност	-	(2.366)	-	-	-	(2.366)	-	(2.366)
- акумулирана депрецијација	-	2.361	-	-	-	2.361	-	2.361
Оштетување на инвестиции во тек	-	-	-	-	(12.975)	(12.975)	-	(12.975)
Трансфери								
- набавна вредност	29	(197)	-	126	(155)	(197)	197	-
- акумулирана депрецијација	-	197	-	-	-	197	(197)	-
Депрецијација за годината	(26.664)	(28.544)	-	-	-	(55.208)	(648)	(55.856)
Состојба на 31 декември 2016	438.392	93.653	64.219	2.619	124.972	723.855	14.702	738.557
Состојба на 31 декември 2016								
Набавна вредност	807.206	553.778	64.219	2.619	124.972	1.552.794	34.326	1.587.120
Акумулирана депрецијација	(368.814)	(460.125)	-	-	-	(828.939)	(19.624)	(848.563)
Сегашна вредност	438.392	93.653	64.219	2.619	124.972	723.855	14.702	738.557

Основните средства за рекреативни цели вклучуваат две згради и други основни средства во рамките на тие згради.

Како дел од реформите на платниот систем, во 2001 година Народната банка ја презеде функцијата за снабдување со готовина од поранешниот Завод за платен промет (ЗПП), како и дел од зградите, опремата и мебелот на ЗПП поврзани со таа функција во десет града во Македонија. Овие основни средства ѝ беа дадени во владение на Народната банка, но сопственоста сè уште не е префрлена и следствено, средствата не се евидентирани во деловните книги на

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

28. Недвижности и опрема (продолжува)

Народната банка. Народната банка има направено капитални подобрувања коишто се прикажани како дел од инвестициите во тек. Во текот на 2016 година, за недвижниот имот на Народната банка добиен од ЗПП се донесени неколку одлуки од Советот на Народната банка за изнајмување на објектите на државни и приватни институции. Бидејќи објектите повеќе не се користат за намената за којашто беа преземени, во 2016 година е евидентирано оштетување во износ од 12.975 илјади МКД (белешка 15) на капиталните подобрувања прикажани како дел од инвестициите во тек.

Во 2013 година, со одлука на Владата на Република Македонија, на Народната банка ѝ е дадено право на трајно користење на градежно земјиште сопственост на Република Македонија. Земјиштето не е евидентирано во книгите на Народната банка. Намената на ова земјиште е изградба на нов деловен објект на Народната банка (белешка 476).

Со состојба на 31 декември 2016 и 2015 година, Народната банка нема оптоварувања врз недвижностите и опремата.

29. Нематеријални средства

	2016	2015
Состојба на 1 јануари		
Набавна вредност	195.322	209.556
Инвестиции во тек	5.555	6.578
Акумулирана амортизација	(174.428)	(176.794)
Сегашна вредност	26.449	39.340
Зголемувања на средствата во текот на годината		
- набавна вредност	13.215	5.740
- акумулирана амортизација	-	(2.593)
Амортизација за годината	(13.366)	(15.015)
Инвестиции во тек	(67)	67
Оштетување на инвестиции во тек - нематеријални средства	-	(1.090)
Намалување на средствата (расходување)		
- набавна вредност	-	(19.974)
- акумулирана амортизација	-	19.974
Состојба на 31 декември	26.231	26.449
Состојба на 31 декември		
Набавна вредност	208.537	195.322
Инвестиции во тек	5.488	5.555
Акумулирана амортизација	(187.794)	(174.428)
Сегашна вредност	26.231	26.449

30. Ковани пари од благородни метали

Кованите пари од благородни метали ги вклучуваат пригодните ковани пари и кованите пари за колекционерски цели.

Пригодните ковани пари се златници и сребреници коишто врз основа на одлука на Владата на Република Македонија се произведени за да се одбележат јубилеи значајни за државата. Во април 2015 година Владата на Република Македонија донесе одлука за претворање на дел од пригодните ковани пари изработени од злато во монетарно злато. Во октомври 2016 година, Народната банка изврши претопување на 6.651 златник за добивање монетарно злато.

На 31 декември 2016 година, Народната банка располагаше со вкупно 187 златници и 27 сребреници (2015 година: 6.838 златници и 27 сребреници).

Согласно со Законот за Народната банка, од јуни 2014 година Народната банка започна со активноста продажба на ковани пари за колекционерски цели, коишто се истовремено и средство за плаќање. Народната банка ги набавува кованите пари за колекционерски цели од добавувач којшто го организира нивното дизајнирање, ковање, промоција, продажба и дистрибуција.

Народната банка набавува количина од изданието на ковани пари за колекционерски цели за продажба и дистрибуција на територија на Република Македонија. Во 2016 година Народната банка започна со продажба на ковани пари за колекционерски цели и преку комисионо работење. На 31 декември 2016 година, Народната банка располагаше со залиха од 612 парчиња ковани пари за колекционерски цели (2015: 671 парче).

31. Побарувања од работењето

Побарувањата од работењето ги сочинуваат побарувањата врз основа на надоместоци и провизии за извршени услуги од страна на Народната банка, побарувањата за одржувањето на Комплексот банки и останатите побарувања:

	2016	2015
Провизии	32.454	26.596
Побарувања за одржување на Комплексот банки	2.293	1.712
Останати побарувања	405.436	405.355
Исправка на вредноста на останатите побарувања	(405.436)	(405.355)
Вкупно	34.747	28.308

Движењето на исправката на вредноста на останатите побарувања е прикажано во продолжение:

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

31. Побарувања од работењето (продолжува)

	2016	2015
Состојба на 1 јануари	405.355	418.310
Зголемување/Ослободување на исправката на вредноста на побарувањата од работењето (белешка 15)	69	(10.508)
Зголемување /Ослободување на останатите исправки на вредноста за приходите од камата (белешка 15)	5	(2.450)
Зголемување на сомнителните и спорните побарувања	7	3
Состојба на 31 декември	405.436	405.355

32. Останати средства

	2016	2015
Канцелариски и други материјали	61.974	60.722
Пресметани трошоци за печатење пари	188.266	133.081
Останати пресметани трошоци	4.256	4.366
Останати средства	601	620
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (белешка 26)	62.345	61.297
Оштетување на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања (белешка 26)	(62.345)	(61.297)
Вкупно	255.097	198.789
Тековни	193.123	138.067
Нетековни	61.974	60.722

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

33. Готови пари во оптек

Готовите пари во оптек изнесуваат:

МКД	Номинална вредност	2016		2015	
		Парчиња	Вредност во илјади МКД	Парчиња	Вредност во илјади МКД
Готови пари во оптек					
Банкноти	10	23.098.587	230.986	27.340.268	273.403
Банкноти	50	2.992.385	149.619	3.769.383	188.469
Банкноти	100	15.414.045	1.541.405	14.458.996	1.445.900
Банкноти	200	124.643	24.929	-	-
Банкноти	500	10.447.080	5.223.540	10.317.469	5.158.734
Банкноти	1000	25.598.903	25.598.903	23.644.134	23.644.134
Банкноти	2000	182.228	364.456	-	-
Банкноти	5000	25.518	127.590	60.886	304.430
Монети	0,5	3.944.438	1.972	3.941.198	1.971
Монети	1	93.013.433	93.013	88.645.335	88.645
Монети	2	59.910.469	119.821	57.315.423	114.631
Монети	5	34.004.011	170.020	33.542.323	167.712
Монети	10	36.408.109	364.081	25.962.756	259.628
Монети	50	8.285.355	414.268	6.007.988	300.399
Готови пари во оптек - ковани пари за колекционерски цели					
Монети	10	66.413	664	45.233	452
Монети	100	42.271	4.227	22.152	2.215
Монети	1000	547	547	239	239
Вкупно готови пари во оптек			34.430.041	31.950.962	

Во декември 2016 година Народната банка пушти во оптек нови банкноти во апоени од 200 и 2000 денари. Исто така, во декември 2016 година Народната банка донесе одлука со која банкнотите во апоен од 5000 денари престануваат да бидат законско средство за плаќање.

34. Депозити на банки

	2016	2015
Депозити на банките во МКД	17.791.545	16.506.620
Расположливи депозити на банките во МКД кај Народната банка	13.305.638	8.921.222
Депозити на банките во странска валута	4.580.889	-
Вкупно	35.678.072	25.427.842
Тековни	35.678.072	25.427.842

Обврските врз основа на депозитите кон банките во МКД ги одразуваат состојбите на сметките на банките кај Народната банка за порамнување на платните трансакции. Средствата на сметките на банките се вклучуваат во исполнувањето на задолжителна резерва во денари на банките.

34. Депозити на банки (продолжува)

Од април 2012 година, домашните банки и филијалите на странски банки имаат право на пласирање средства во депозити кај Народната банка. Роковите на достасување на депозитите се еден работен ден (преку ноќ) и седум дена, без можност за предвремено повлекување, делумно или целосно.

Во текот на 2016 година каматната стапка на расположливите депозити преку ноќ изнесуваше 0,25% на годишно ниво (2015 година: 0,50% на годишно ниво во јануари и февруари 2015 година, додека во периодот март - декември 2015 година изнесуваше 0,25% на годишно ниво). Каматната стапка на расположливите депозити до седум дена изнесуваше 0,50% на годишно ниво (2015 година: 1% на годишно ниво во јануари и февруари 2015 година, додека во периодот март - декември 2015 година изнесуваше 0,50% на годишно ниво). Расположливите депозити до седум дена ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 638 илјади МКД (2015 година: 223 илјади МКД).

Народната банка во мај 2016 година донесе одлука за реактивирање на пласирањето на девизните депозити на банките кај Народната банка, при што се овозможи банките да пласираат девизни депозити во централната банка. Депозитите на банките во странска валута ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 539 илјади денари (2015 година: нема).

35. Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари

	2016	2015
Задолжителна резерва на банките во девизи	14.078.656	13.259.751
Задолжителна резерва на штедилниците во МКД	21.612	21.006
Вкупно	14.100.268	13.280.757
Тековни	14.100.268	13.280.757

Согласно со регулативата, банките имаат обврска за исполнување задолжителна резерва во денари и во девизи, додека, пак, штедилниците имаат обврска за задолжителна резерва во денари. Обврската за задолжителна резерва на штедилниците се исполнува на фиксно ниво.

36. Благајнички записи на Народната банка

Во текот на 2016 година, на аукциите налагајнички записи се применуваше тендер со ограничен износ и фиксна каматна стапка. Притоа, каматната стапка во периодот јануари – април 2016 година изнесуваше 3,25%, во периодот мај - ноември 2016 година изнесуваше 4%, додека во декември 2016 година изнесуваше 3,75% на годишно ниво (2015 година: на аукциите налагајнички записи се применуваше тендер со ограничен износ и фиксна каматна стапка од 3,25% на годишно ниво).

36. Благајнички записи на Народната банка (продолжува)

На 31 декември 2016 година пресметаната камата на балајничките записи на Народната банка изнесува 40.585 илјади МКД (2015 година: 33.845 илјади МКД).

37. Денарски депозити на државата

Народната банка врши депозитни работи за државата и за органите на државната управа, согласно со Законот за Народната банка.

	2016	2015
Единствена трезорска сметка	13.178.051	10.623.201
Останати денарски депозити	777.101	721.046
Вкупно	13.955.152	11.344.247
Тековни	13.955.152	11.344.247

Во текот на 2016 година, Народната банка плаќаше камата на депозитите на државата по каматна стапка од 1% на годишно ниво (2015 година: 1% на годишно ниво). Депозитите на државата ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 10.289 илјади МКД (2015 година: 9.229 илјади МКД).

38. Девизни депозити на државата

Согласно со Законот за Народната банка и Законот за девизно работење, Народната банка е агент на државата за вршење платен промет со странство. Органите на централната државна власт и дел од јавните фондови ги депонираат своите девизни приливи на девизни сметки кај Народната банка, под услов Министерството за финансии формално да им одобри да отворат ваква сметка. На 31 декември 2016 година овие депозити изнесуваат 21.662.311 илјади МКД (2015 година: 17.392.904 илјади МКД). Во 2016 година, Народната банка плаќаше камата на девизните депозити на државата по каматна стапка од 0,7% на годишно ниво (2015 година: 0,7% на годишно ниво).

39. Ограничени депозити

Ограничените депозити главно вклучуваат девизни средства на депонентите (државата) коишто чекаат извршување дознака во странство и средства на депонентите (државата) коишто претставуваат покрите од 100% за акредитив што е отворен за нивна сметка од страна на Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити. Состојбата на овие средства на 31 декември 2016 година изнесува 562.320 илјади МКД (2015: 386.317 илјади МКД).

40. Обврски кон ММФ

Обврските кон ММФ ги сочинуваат обврските врз основа на нето кумулативната алокација и обврските врз основа на членство и депозити на ММФ.

а) Обврски врз основа на алокација на СПВ - во име и за сметка на државата

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 14 декември 1992 година, Република Македонија наследи 5,4% од обврската во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ по нето-алокацијата на СПВ од поранешна Југославија, во износ од 8.378.694 СПВ.

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 7 август 2009 година, Република Македонија доби општа, нето кумулативна алокација на СПВ во износ од 51.076.245 СПВ. Со стапувањето во сила на четвртиот амандман на Статутот на ММФ на 10 август 2009 година, а врз основа на одлука донесена од Извршниот одбор на ММФ од 1997 година, Република Македонија доби специјална нето кумулативна алокација на СПВ во износ од 6.161.937 СПВ.

Вкупната обврска на Република Македонија за алокацијата на СПВ на крајот на 2016 година изнесува 65.616.876 СПВ (2015 година: 65.616.876 СПВ). Според Статутот на ММФ, обврската за алокацијата на СПВ достасува за наплата само во случај и во износ на откажаната алокација на СПВ, за што е потребна одлука од Советот на гувернери на ММФ, со мнозинство гласови од 85%, или во случај на укинување на учеството во Одделот на СПВ во рамките на ММФ.

Народната банка плаќа камата на вкупниот износ на обврската врз основа на алокација на СПВ (65.616.876 СПВ), пресметана по основната каматна стапка на ММФ. Народната банка ја рефундира исплатената камата на обврската врз основа на алокација на СПВ наследена од поранешна Југославија и исплатената камата за општата и специјалната алокација, од Буџетот на Република Македонија.

б) Обврски врз основа на користени кредити од ММФ во име и за сметка на државата.

Во јануари 2011 година, ММФ одобри кредитна линија за претпазливост во износ од 413.400.000 СПВ, или 600% од квотата на Република Македонија за членство кај ММФ, за поддршка на Буџетот на Република Македонија. Во март 2011 година, Министерството за финансии повлече 197.000.000 СПВ од одобрената кредитна линија за претпазливост. Министерството за финансии ги отплати главниците од кредитната линија за претпазливост коишто достасуваа во текот на 2014 година во износ од 73.875.000 СПВ. Во февруари 2015 година, Министерството за финансии ги отплати преостанатите главници од кредитната линија за претпазливост во износ од 123.125.000 СПВ, со што изврши предвремена отплата на кредитната линија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

40. Обврски кон ММФ (продолжува)

в) Обврски врз основа на членство и депозити (белешка 24):

	2016	2015
Обврски врз основа на издадена меница за членство кај ММФ	10.774.776	5.408.482
Обврски врз основа на сметката 1	27.004	13.555
Обврски врз основа на сметката 2	156	160
Вкупно	10.801.936	5.422.197
Тековни	10.801.936	5.422.197

Во февруари 2016 година, стапи во сила резолуцијата бр. 66-2 за „Четиринаесеттата општа ревизија на квотите и реформа на Извршниот одбор“, донесена на 15 декември 2010 година од Одборот на гувернери на ММФ, со која се предлагаше зголемување на квотите кај секоја од земјите членки во ММФ. Согласно со резолуцијата, квотата на Република Македонија за членство во ММФ во 2016 година се зголеми од постојните 68,9 милиони специјални права на влечење (СПВ) на 140,3 милиони специјални права на влечење (СПВ). За членството кај ММФ Народната банка, како фискален агент на Република Македонија, има издадено меници.

41. Останати депозити

	2016	2015
Обврски врз основа на денарски депозити кон други домашни субјекти	1.141.549	154.808
Обврски врз основа на денарски депозити кон меѓународни финансиски институции	10.998	16.256
Вкупно	1.152.547	171.064
Тековни	1.152.547	171.064

Обврските врз основа на денарски депозити кон други домашни субјекти ги сочинуваат: клиентските сметки на брокерските друштва и банките, сметката на Централниот депозитар за хартии од вредност и сметката на Фондот за осигурување депозити. Клиентските сметки на брокерските друштва и сметката на Централниот депозитар за хартии од вредност служат за порамнување трансакции за работи со хартии од вредност. Народната банка не плаќа камата на овие депозити. Сметката на Фондот за осигурување на депозити, согласно со Законот за осигурување на штедни влогови, се држи кај Народната банка. Народната банка плаќа камата на сметката на Фондот за осигурување на депозити од 0,2% на годишно ниво (2015 година: 0,2% на годишно ниво).

Сметките на меѓународните финансиски институции се депонирани кај Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

42. Други обврски

Обврските се анализирани на следниов начин:

	2016	2015
Обврски произлезени од стечајот на БНТ	144.937	145.027
Обврски врз основа на распределена добивка	63.900	64.997
Обврски врз основа на наплатени ануитети од продадени општествени станovi	-	2.189
Обврски врз основа на даноци	1.471	1.380
Други обврски	26.831	34.349
Вкупно	237.139	247.942

Обврските произлезени од стечајот на Банката за надворешна трговија (БНТ) се однесуваат на наследените обврски на Народната банка врз основа на штедни влогови на граѓани затечени во моментот кога беше објавен стечајот на Банката во 1995 година, во висина од 292.442 илјади МКД. За намиравање на овие обврски, од стечајната маса на БНТ, на Народната банка ѝ беа обезбедени недвижности коишто таа веднаш, без надомест, ѝ ги отстапи на Владата на Република Македонија.

Обврските врз основа на распределена добивка се однесуваат на распределената добивка кон Буџетот на Република Македонија, а во согласност со одредбите на Законот за Народната банка. Распределбата на нето-добивката ја одобрува Советот на Народната банка (белешка 1).

Обврските врз основа на наплатени ануитети од продадени општествени станovi претставуваат обврски кон Буџетот на Република Македонија за неисплатена денарска противвредност на девизни приливи врз основа на наплатени редовни ануитети од продадени општествени станovi на физички лица. Уплатите од физичките лица ги примаат деловните банки и ги пренесуваат на посебна девизна сметка на Буџетот на Република Македонија кај Народната банка. Овие уплатени девизни средства се акумулираат на посебна сметка во Народната банка и нивната денарска противвредност се пренесува на Буџетот на Република Македонија, еднаш неделно.

43. Посебна резерва

Народната банка издвојува посебни резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови за износот на главницата и каматата за кои Народната банка очекува дека можеби ќе мора да им ги исплати на правните и физичките лица коишто имаат поднесено тужба против Народната банка.

Во текот на 2015 година Народната банка изврши ослободување и отпис на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови за физички и правни лица.

Движењето на посебните резерви за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови е прикажано во продолжение:

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2016
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

43. Посебна резерва (продолжува)

	2016	2015
Состојба на 1 јануари	-	1.730
Ослободување на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со правни и физички лица (белешка 15)	-	(715)
Намалување на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со правни лица	-	(1.015)
Состојба на 31 декември	-	-

44. Останати обврски

	2016	2015
Депонирани средства врз основа на одземена ефективна и депонирани емства	392.984	529.898
Противставка на пригодните ковани пари	4.402	105.800
Обврски кон добавувачите и други обврски	101.452	17.138
Одложени приходи	5.487	4.658
Вкупно	504.325	657.494

Обврските врз основа на депонирани средства врз основа на одземени ефективни средства и депонирани емства се однесуваат на депонираните девизни средства коишто надлежните државни органи ги одзеле од правни и физички лица како задолжителна мерка и против кои покренале тужби кај надлежните судови. Во зависност од судското решение, овие девизи му се враќаат на лицето од кое се одземени, или во денарска противвредност се исплатуваат во Буџетот на Република Македонија. Народната банка не плаќа камата на овие средства.

Противставката на пригодните ковани пари е намалена како резултат на претопувањето на пригодните ковани пари – јубилејни златници и распределба на нереализираните позитивни ценовни промени во ревалоризационите резерви за монетарно злато (белешка 45), согласно со сметководствената политика за пригодните ковани пари (белешката 2М и белешката 30).

45. Капитал и резерви

Капитал

Капиталот на Народната банка е дефиниран со Законот за Народната банка и на 31 декември 2016 година тој изнесува 1.289.789 илјади МКД (2015 година: 1.289.789 илјади МКД).

45. Капитал и резерви (продолжува)*Општи и специјални резерви*

Во согласност со одредбите на Законот за Народна банка, по издвојувањето на нереализираните приходи во ревалоризационите резерви⁹, 70% од финансискиот резултат за распределба се распределуваат во општите резерви сè додека не се постигне нивото на примарниот капитал на Народната банка. По достигнувањето на примарниот капитал, 15% од остатокот на добивката се распределуваат во општите резерви, а остатокот се распоредува во Буџетот на Република Македонија. Во случај на отворена сметка за специјални резерви¹⁰, финансискиот резултат за распределба може да се распредели така, што најмногу 70% може да се пренесат на сметката за специјални резерви до достигнувањето на износот утврден од Советот на Народната банка за покривање на трошоците за однапред предвидените намени, а 70% од остатокот да се распредели во општите резерви до достигнувањето на нивото на основниот капитал, односно 15% по достигнувањето на нивото на основниот капитал. Општите резерви се користат за покривање на општите ризици од работењето на Народната банка. Во 2015 година, Народната банка отвори сметка за специјални резерви за покривање трошоци за однапред планирани намени, со специјална намена поврзани со изградбата на новиот деловен објект.

	2016	2015
Општи резерви	1.309.305	1.298.029
Специјални резерви	445.956	270.544

Ревалоризациони резерви

	2016	2015
Ревалоризациони резерви од нереализирани курсни и ценовни промени		
- Ревалоризациони резерви од курсни разлики	7.492.842	6.815.284
- Ревалоризациони резерви од ценовни и курсни промени на златото	6.939.255	5.900.767
- Ревалоризациони резерви од ценовни промени на хартиите од вредност за тргување и дериватни финансиски инструменти	116.891	57.654
Вкупно	14.548.988	12.773.705

Ревалоризационите резерви претставуваат акумулирани нето нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од периодичните курсни и ценовни ревалоризации на девизните средства и обврски, коишто се користат како резерва против можните идни негативни трендови во движењето на курсните и ценовните промени соодветно.

⁹ Дефинирани како сметки на ревалоризациони резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

¹⁰ Дефинирани како сметки за специјални резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

45. Капитал и резерви (продолжува)

Ревалоризациони резерви (продолжува)

Ревалоризационата резерва од курсни разлики од девизните средства и обврски во 2016 година е зголемена во износ од 677.558 илјади МКД (2015 година: зголемена поради распределба на нето нереализирани позитивни курсни разлики во износ од 2.862.284 илјади МКД).

Ревалоризационата резерва од ценовни и курсни промени на златото во 2016 година е зголемена во износ од 1.038.488 илјади МКД од коишто:

- 1.615.498 илјади МКД како резултат на распределбата на нереализираните нето позитивни ценовни и курсни разлики на златото (2015 година: намалена како резултат на покривањето на нереализираните нето негативни ценовни и курсни разлики на златото во износ од 387.693 илјади МКД);
- 95.422 илјади МКД како резултат на распределбата на нереализираните нето позитивни ценовни промени од јубилејни златници; и
- 672.432 илјади МКД како резултат на реализираните курсни и ценовни промени од трансакции со злато во 2016 година, коишто беа додадени на финансискиот резултат за распределба за тековната 2016 година (2015 година: 506.800 илјади МКД).

Ревалоризационата резерва од ценовни промени на хартиите од вредност и дериватни финансиски инструменти за тргување во 2016 година е зголемена на нето-основа во износ од 59.237 илјади МКД, од коишто:

- Зголемување од 65.113 илјади МКД како резултат на распределбата на нето нереализираните позитивни ценовни промени на хартиите од вредност за тргување по принципот „хартија по хартија“ (2015 година: зголемена поради распределбата на нето нереализираните позитивни ценовни промени на хартиите од вредност за тргување по принципот „хартија по хартија“ во износ од 30.253 илјади МКД и намалена за 2.579 илјади МКД како резултат на покривањето на негативните нереализирани ценовни промени на хартиите од вредност);
- Зголемување од 2.137 илјади МКД како резултат на распределбата на нето нереализираните позитивни ценовни промени на дериватни финансиски инструменти – фјучерс-договори; и
- Намалување од 8.013 илјади МКД како резултат на реализираните ценовни промени од хартиите од вредност, коишто беа додадени на финансискиот резултат за распределба за тековната 2016 година (2015 година: 36.937 илјади МКД).

На 31 декември 2016 година, ревалоризационата резерва на уметничките дела и библиотечниот фонд изнесува 3.071 илјада МКД (2015 година: 1.777 илјади МКД). Зголемувањето на ревалоризационите резерви во износ од 1.294 илјади денари се однесува на библиотечен фонд поради донирани книги на Народната банка.

46. Пари и парични еквиваленти

	2016	2015
Ефективни странски пари (белешка 16)	361.946	385.096
Депозити во странска валута (белешка 17)	14.647.053	13.802.636
Специјални права на влечење (белешка 21)	291.521	295.023
Вкупно	15.300.520	14.482.755

47. Потенцијални и преземени обврски**а) Тужби**

Во моментот се водат неколку судски постапки против Народната банка коишто произлегуваат од тековното работење. Народната банка им се спротивставува на овие тужби и врз основа на правен совет, смета дека нема да се јават значителни материјални загуби.

б) Преземени обврски

Во октомври 2016 година, Народната банка склучи договор за изведување градежни работи за изградба на нова административна зграда. Врз основа на склучениот договор, Народната банка презеде обврски во износ 1.477.332 илјади МКД, кои се очекува да бидат измирени во наредните 3 години.

48. Трансакции со поврзани субјекти

Народната банка има трансакции со поврзани субјекти, со Владата на Република Македонија и со сите членови на Советот. Трансакциите и состојбите со поврзаните субјекти се прикажани во белешките 5, 6, 13, 22, 23, 37, 38 и 42.

49. Настани по датумот на Извештајот за финансиската состојба

По датумот на изготвување на Извештајот за финансиската состојба се немаат случено материјално значајни настани коишто би требало да се објават во финансиските извештаи.